

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1921.

Andra kammaren.

Nr 54.

Söndagen den 5 juni.

Kl. 12,30 e. m.

Förhandlingarna leddes vid detta sammanträde av herr förste vice talmannen.

§ 1.

Föredrogos, men bordlades åter konstitutionsutskottets utlåtanden nr 49—53, statsutskottets utlåtanden och memorial nr 168—194, sammansatta stats- och första lagutskottets memorial nr 12 samt bevillningsutskottets betänkande nr 49.

§ 2.

Till avgörande företogs nu bevillningsutskottets betänkande, nr 50, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående höjning av vissa finanstullar ävensom en i ämnet väckt motion. *Ang. höjning av vissa finanstullar.*

Genom en den 3 juni 1921 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 366, hade Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels besluta, att nedanstående rubriker i gällande tulltaxa skulle erhålla följande ändrade lydelse:

		Kvan- titet för tullbe- räknin- gen	Tullsats	
			Kr.	ö.
65.	Ostron, emballagets vikt inberäknad . . . . . <i>Anm.</i> Ostronyngel — — — — odlingsändamål.	1 kg.	2	—
93.	Humle . . . . . Fruktar (av träd) och bär: färska eller enbart kokade, även krossade eller på annat sätt sönderdelade:	1 kg.	1	—
106.	vindruvor och jordgubbar	1 kg.	1	—

Andra kammarens protokoll 1921. Nr 54.

Ang. höjning
av vissa fi-
nansstullar.
(Forts.)

		Kvan- titet för tullbe- räknin- gen	Tullsats	
			Kr.	ö.
107 a.	andra slag, ej särskilt nämnda: päron och äpplen samt bär	1 kg.	—	10
107 b.	andra	1 kg.	—	25
109.	torkade: plommon, sviskon, bruneller, fikon och dadlar; ävensom apelsinskal, citronskal och pomerans- skal, torkade eller saltade	1 kg.	—	50
110.	russin och korinter	1 kg.	—	50
111.	kokosnötter	1 st.	—	50
113.	nötter, val- och andra slag, ej särskilt nämnda; ävensom hasselnötter och kastanjer	1 kg.	—	50
114.	mandel, aprikos-, persiko- och sviskonkärnor samt nötkärnor, alla slag, hela eller sönder- delade, s. k. arachidmandel härunder inbe- gripen	1 kg.	—	75
115.	andra slag, ej särskilt nämnda; ävensom saltade: ätbara	1 kg.	—	50
	<i>Anm.</i> Vid tullbehandling — — — — vikt.			
125.	Blomsterlökar	1 kg.	—	50
	Bröd, alla slag, ej särskilt nämnt:			
149 a.	hundbröd	1 kg.	—	25
149 b.	annat	1 kg.	—	06.5
157.	Te	1 kg.	1	50
	<i>Anm.</i> Avdrag — — — — omslag.			
	Lakrits:			
165.	utan tillsats av socker, kryddor eller essenser, i runda stänger av minst 10 mm. i diameter eller i block	1 kg.	—	50
	Senap:			
169.	omalen (senapsfrö)	1 kg.	—	25
170.	malen, kärleus vikt inberäknad	1 kg.	—	60
171.	preparerad (i degform), kärleus vikt inberäknad	1 kg.	—	80
172.	Kummin	1 kg.	—	25
	Peppar, alla slag, ingefära samt nejlikor och nejlik- stjälkar:			
173.	omalna	1 kg.	—	50
174.	malna, vikten av askar, papper, burkar, flaskor och dylikt emballage inberäknad	1 kg.	—	55
175.	Kardemumma, muskot och muskotblomma	1 kg.	3	—
	Kanel, härunder inbegripna även kanelknopp och cassia lignea:			
176.	omalen	1 kg.	1	—
177.	malen, vikten av burkar, papper och dylikt em- ballage inberäknad	1 kg.	1	05
178.	Anis och stjärnanis samt fänköl och koriander	1 kg.	—	50
179.	Lagerblad och lagerbär, torkade	1 kg.	—	25
181.	Kapris, kärleus vikt inberäknad	1 kg.	1	—

Ang. höjning
av vissa fi-
nanstullar.
(Forts.)

	Kvanti- tet för tullbe- räknin- gen	Tullsats	
		Kr.	ö.
182. Saffran samt vanilj och vanillin	1 kg.	25	—
Pälsverk:			
oberedda:			
222 a. av får, get, ren, hund, varg, vanlig rävm, katt eller häst- eller nötkreatur	—	<i>fria.</i>	
222 b. av sibiriskt lamm (ej persian), tibet, hamster, murmél, nutria, bisam, kanin eller hare . . .	1 kg.	25	50
222 c. andra slag	1 kg.	5	—
beredda lösa:			
223. av får, get, ren, hund, varg, vanlig rävm, katt eller häst- eller nötkreatur	1 kg.	—	25
224. av sibiriskt lamm (ej persian), tibet, hamster, murmél, nutria, bisam, kanin eller hare . . .	1 kg.	3	—
225. andra slag	1 kg.	6	—
beredda, hopsyddá skinn samt delvis bearbetade persedlar, såsom foder:			
226 a. av får, get, ren, hund, varg, vanlig rävm, katt eller häst- eller nötkreatur	1 kg.	3	—
226 b. av sibiriskt lamm (ej persian), tibet, hamster, murmél, nutria, bisam, kanin eller hare; ävensom konstgjorda svansar	1 kg.	5	50
227. andra slag	1 kg.	11	—
<i>Anm. till n:r 226 och 227. Avseende — — — utseende.</i>			
fullfärdiga persedlar med pälsverk till övertyg eller foder, såsom mössor, muffar, boor, pälsar, kappor och fotsäckar:			
228 a. av får, get, ren, hund, varg, vanlig rävm, katt eller häst- eller nötkreatur	1 kg.	6	—
228 b. av sibiriskt lamm (ej persian), tibet, hamster, murmél, nutria, bisam, kanin eller hare . . .	1 kg.	8	50
229. andra slag	1 kg.	14	—
<i>Anm. till n:r 210—229. Avdrag — — — — kartor.</i>			
361. Filtvävnader med bomullsvarp och inslag av grovt garn av silkesavfall, avpassade till filter (s. k. ita- lienska), även fällade eller kantade	1 kg.	5	—
362. Fälb-, plysch- och sammetsvävnader, oskurna eller skurna, av silke enbart eller i förening med annat spånadsämne	1 kg.	20	—
Vävnader, ej särskilt nämnda:			
363. av silke enbart eller i förening med högst 15 pro- cent annat spånadsämne (helsiden)	1 kg.	20	—
av silke i förening med mer än 15 procent annat spånadsämne (halvsiden):			
364. oblekta och ofärgade, vägande per kvm. 100 gram eller därunder	1 kg.	9	—
<i>Anm. Såsom — — — blekta.</i>			
365. andra slag	1 kg.	10	—
<i>Anm. Yllekostymvävnader — — — silket.</i>			

	Kvantitet för tullberäkningen	Tullsats		
		Kr.	ö.	
561.	Väskor, vägande per stycke netto högst 0,5 kg., portföljer, etuier och askar, fodral, ej särskilt nämnda, portmonnäer, penningbörsar, plånböcker samt necesärer, med eller utan inredning: utvändigt klädda med eller bestående av hel- eller halvsiden . . . . . <i>Anm. Vid förtullning — — — — utgå.</i>	1 kg.	7	
564.	Sängkläder, såsom madrasser, även resärmadrasser med stoppning och övertyg, bolstrar, kuddar, även soffkuddar, stickade täcken, sängskärmar m. fl.: med övertyg av hel- eller halvsiden	1 kg.	10	
572.	Snörliv: av hel- eller halvsiden	1 kg.	10	
574.	Hatt- och mössfoder av spånadsvara, även i förening med annat material: av hel- eller halvsiden	1 kg.	15	
576.	Övertyg till paraplyer eller parasoller, tillskuret eller sytt: av hel- eller halvsiden	1 kg.	26	
580.	Broderier: å hel- eller halvsiden (vävnad eller band) eller å stampad filt: förtullas med 50 procents förhöjning av den för sagda varor stadgade tull.			
593.	Kläder och andra sömnadsarbeten, ej särskilt nämnda: andra slag: av spetsar, spetsvävnader eller tyll: helt eller delvis av silke . . . . . av annat spånadsämne: med foder av hel- eller halvsiden . . . . . av helsiden: 596. försedda med broderier eller spetsar . . . . . 597. andra . . . . . av halvsiden: 598. försedda med broderier eller spetsar . . . . . 599. andra	1 kg. 1 kg. 1 kg. 1 kg. 1 kg. 1 kg.	50 16 30 26 15 12	
607.	Spånadsvaror i förening med finare metalltråd, guld- dragararbeten härunder inbegripna: band, snören och andra snörmakrarbeten, fransar, spetsar, spetsvävnader och tyll samt strumpstolsarbeten, innehållande metalltråd eller med metalltråd överspunnet garn till mer än 15 procent av varans hela vikt	1 kg.	30	
611.	Paraplyer och parasoller: av hel- eller halvsiden	1 st.	1	75
624.	Prydnadsfjädrar (plymer): strutsfjädrar: oarbetade	1 kg.	50	
625.	arbetade, s. k. oäkta härunder inbegripna	1 kg.	150	

Ang. höjning
av vissa fi-
nanstullar.
(Forts.)

Ang. höjning
av vissa fi-
nanstullar.
(Forts.)

		Kvan- titet för tullbe- räknin- gen	Tullsats	
			Kr.	ö.
626.	andra slag: oarbetade	1 kg.	25	—
627.	arbetade	1 kg.	75	—
	<i>Anm.</i> Såsom — — — prydnadsändamål.			
Konstgjort fjäderpelsverk:				
628.	av strutsfjäder	1 kg.	150	—
629.	andra slag	1 kg.	75	—
Solfjädrar:				
630 a.	av strutsfjädrar	1 kg.	100	—
630 b.	andra	1 kg.	15	—
	<i>Anm.</i> Vid förtullning — — — utgå.			
	<i>Anm. till n:r 624—630.</i> Avdrag — — — inlägg.			
1274.	Musikinstrument: ackordion och delar därtill	1 kg.	250	—
	<i>Anm. till n:r 1273 och 1274.</i> Avdrag — — — omslag.			
1278.	grammofoner, fonografer och dylika för återgivande av musik m. m. inrättade instrument samt delar därtill, såsom plattor och rullar, trattar, ljud- dosor och nålar m. m.	1 kg.	250	—
	<i>Anm.</i> Avdrag — — — omslag.			
Ur:				
fick-:				
1285.	med helt förgylld eller guldpläterad boett eller med boett av guld	1 st.	10	—
1286.	andra slag	1 st.	2	—
1287.	urverk, lösa	1 st.	2	—
1288.	boetter, lösa: av annan metall än silver, helt förgyllda eller guldpläterade	1 st.	2	—
1291.	vägg- och studsar- i foder samt lösa urfoder: av alabaster eller annan sten, porslin, terrakotta, majolika eller annat lergods	1 st.	5	—
	<i>Anm.</i> Vid förtullning — — — utgå.			
1292.	av metall, även med spelverk samt av trä eller andra, i nästföregående rubrik ej nämnda äm- nen	1 kg.	250	—
1294.	lösa eller oinfattade verk till vägg- eller stud- sarur samt delar, ej särskilt nämnda, av verk till ur, alla slag, utom tornur; ävensom tavlor och visare till ur, andra än tornur	1 kg.	3	—
	<i>Anm. till n:r 1291, 1292 och 1294.</i> Avdrag — — — omslag.			
1301.	Bijouterivaror, alla slag, av annat ämne än guld, silver eller platina, såsom armband, broscher, bröstnålar, hals- och urkedjor, kors, ringar, berlocker, urhakar, hattspännen, hårspännen och andra härprydnader, ej till annan rubrik hänförliga, samt andra dylika			

Ang. höjning
av vissa fi-
nanstullar.
(Forts.)

	Kvan- titet för tullbe- räknin- gen	Tullsats	
		Kr.	ö.
till personligt begagnande avsedda prydnadsföremål, härunder jämväl inbegripna ärm- och bröstknappar. <i>Anm. 1.</i> Avdrag — — — — kartor. <i>Anm. 2.</i> Vid förtullning — — — — utgå.	1 kg.	10	—
Tobakspipor samt huvuden och skaft därtill; ävensom cigarr- och cigarrettmunstycken:			
1318. av sjöskum, äkta eller oäkta, eller av bärnsten .	1 kg.	10	—
1319. andra slag	1 kg.	3	—
<i>Anm.</i> Avdrag — — — — omslag.			

dels och förklara, att de ändrade bestämmelserna skulle träda i kraft å dag, som av Kungl. Maj:t bestämdes.

I samband med behandlingen av denna proposition hade utskottet förehaft en i anledning av propositionen inom första kammaren väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 241, däri herr *Wohlin* hemställt, att riksdagen måtte

dels besluta, att nedanstående rubriker i gällande tulltaxa skulle erhålla följande ändrade lydelse:

Stat. nr	V a r u s l a g	Kvan- titet för tull- beräk- ningen	Tullsats	
			Kr.	ö.
	Arbeten av gips etc.:			
8.	ornament och likartade arkitektoniska arbeten . .	1 kg.	—	60
10.	konst- och konstslöjdartiklar etc.	1 kg.	3	—
30.	Arbeten, ej särskilt nämnda, av marmor, alabaster etc.	1 kg.	3	—
	Arbeten av cement:			
36 B.	ornament	100 kg.	3	75
45.	Arbeten, ej särskilt nämnda, av bärnsten och gagat etc.	1 kg.	6	—
46.	Arbeten av sten i förening med guld eller silver etc. .	1 kg.	10	—
85.	Kanariefrö	1 kg.	—	30
99.	Cikorierot, även torkad	1 kg.	—	15
101.	Rötter, ätbara, ej särskilt nämnda:			
	med blast	1 kg.	—	40
106 1/2.	Bananer	1 kg.	—	25
	Frukt (av träd) och bär:			
117.	inlagda i sprit etc.	1 kg.	1	—
	Köksväxter, ej särskilt nämnda:			
118.	färska: meloner, gurkor och tomater	1 kg.	—	40

Ang. höjning
av vissa fi-
nanstullar.
(Forts.)

Stat. n:r	V a r u s l a g	Kvan- titet för tullbe- räknin- gen	Tullsats	
			Kr.	ö.
119.	färska: sparris	1 kg.	—	80
121.	färska: andra slag	1 kg.	—	30
122.	salta eller torkade, även i blandning med rötter	1 kg.	—	50
123.	inlagda i sprit etc.	1 kg.	1	—
124.	Svampar, ätbara	1 kg.	1	—
128.	Blommor och blomdelar, naturliga etc.: till prydnad användbara etc.	1 kg.	10	—
130 A.	Växter, ej särskilt nämnda: levande, i kruka, balja eller korg	1 kg.	—	14
131.	torkade eller annorledes preparerade: till prydnad användbara	1 kg.	1	—
133.	Kvistar och blad, naturliga: till prydnad användbara etc.	1 kg.	1	—
164.	Konfityrer etc.	1 kg.	2	—
289.	Arbeten, ej särskilt nämnda, av ben, horn eller sköld- padd: andra arbeten: av elfenben etc.	1 kg.	6	—
292.	Pärlemor samt skal av musslor och snäckor: arbeten därav etc.: av pärlmor etc.	1 kg.	3	—
293.	andra slag	1 kg.	1	50
296.	Pärlor: oinfattade, oäkta: glas-, etc.	1 kg.	1	80
297.	andra slag	1 kg.	10	—
298.	infattade: i annat ämne än guld etc.	1 kg.	10	—
323.	Frimärksalbum etc.	1 kg.	2	25
324.	Vykortsalbum etc.	1 kg.	4	50
325.	Fotografalbum etc.	1 kg.	6	—
338 D.	Arbeten, ej särskilt nämnda, av papp, papper etc.: masker, oavsett bearbetningen	1 kg.	1	50
348.	Vy- och gratulationskort etc.	1 kg.	1	50
349.	Bilder, alla slag, etc.	1 kg.	2	25
351.	Tryckalster, ej särskilt nämnda etc.: adress- och visitkort, etiketter, andra	1 kg.	2	25
532.	Spetsar samt spetsvävnader av tyll, ej särskilt nämnda: andra slag	1 kg.	8	—
544.	Spånadsvavar i förening med kautschuk: vävnader och andra spånadsvavar, impregnerade etc.: andra slag: innehållande silke	1 kg.	8	—

Stat. n:r	V a r u s l a g	Kvan- titet för tullbe- räkni- ngen.	Tullsats	
			Kr.	ö.
	Hängslen, bälten, skärp etc.:			
558.	av gulddragararbete	1 kg.	30	—
559.	av hel- eller halvsidan etc.	1 kg.	8	—
566.	Avdelningsskärmar etc.	100 kr.	20	—
	Broderier:			
	å spetsar, spetsvävnader och tyll:			
578.	å remsor av slät, icke mönstervävd tyll, vari silke icke ingår etc.	1 kg.	12	—
581.	å remsor av linne- eller bomullsvävnader etc.	1 kg.	10	—
582.	andra slag	1 kg.	8	—
	Kläder etc.:			
	ärmlappar etc.:			
583.	av spånadsvara, innehållande silke etc.	1 kg.	20	—
	andra slag:			
585.	av spånadsvara, innehållande silke etc.	1 kg.	12	—
	Spånadsvaror i förening med finare metalltråd etc.:			
605.	gulddragartråd	1 kg.	20	—
606.	paljetter etc.	1 kg.	24	—
609.	Konstgjorda blommor etc.	1 kg.	60	—
610.	Delar till konstgjorda blommor etc.	1 kg.	24	—
	Hattfätor:			
614.	i förening med silke etc.	1 kg.	7	50
	Hattar, färdiga eller halfärdiga:			
	andra slag:			
	av vara i vilken silke ingår:			
618.	ogarnerade	1 st.	3	—
619.	garnerade	1 st.	4	—
620.	monterade	1 st.	5	—
	Arbeten av vax etc.:			
1116.	andra slag	1 kg.	6	—
1221.	Lukt- eller toalettqvatten etc.	1 kg.	6	—
1222 A.	Puder och smink	1 kg.	3	—
1222 B.	Tandpulver och tandpasta	1 kg.	1	—
	Pomador etc.:			
1223.	i kärl, vägande brutto 3 kg. eller däröver	1 kg.	1	—
1224.	i kärl av mindre bruttovikt	1 kg.	3	—
1225.	Parfymers etc.	1 kg.	6	—
1241.	Fyrverkeriarbeten etc.	1 kg.	6	—
	Musikinstrument:			
1272.	positiv (med pipor)	1 st.	20	—
1273.	speldosor och delar därtill	1 kg.	6	—
1277.	andra slag etc.	100 kr.	20	—
1298.	Strängar: andra slag etc.	1 kg.	2	40
1300.	Leksaker etc.	1 kg.	2	40

Ang. höjning
av vissa fi-
nanstullar.
(Forts.)

Ang. höjning
av vissa fi-
nanstullar.

(Forts.)

dels och förklara, att de ändrade bestämmelserna skulle träda i kraft å dag, som av Kungl. Maj:t bestämdes.

Utskottet hemställde, att riksdagen måtte

A) med förklarande att Kungl. Maj:ts proposition nr 366, i vad densamma avsåge förhöjning av vissa finanstullar, icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas, samt med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 356,

1) besluta, att de i propositionen nr 366 angivna rubrikerna i gällande tulltaxa skulle hava den ändrade lydelse, som i sistnämnda proposition föreslagits, dock att rubriken nr 1288 skulle hava följande avfattning:

	Ur:	Kvan-	Tullsats	
		titet för tull- beräk- ningen	Kronor	ö.
1288	fick-: boetter, lösa: av guld eller av helt förgylld eller guldpläterad metall	1 st.	8	—

2) besluta, att rubrikerna i tulltaxan nr 969, 975 och 977 skulle hava följande lydelse:

		Kvan-	Tullsats	
		titet för tull- beräk- ningen	Kronor	ö.
969	Guld: arbetat: andra arbeten, även med infattade stenar eller pärlor	1 kg.	50	—
975	Silver: arbetat: andra arbeten, även med infattade stenar eller pärlor . . . . . <i>Anm. 1.</i> Vid — — — — — omslag. <i>Anm. 2.</i> Guld- och silverarbeten — — — — — stadgat.	1 kg.	30	—
977	Platina: arbeten därav: med infattade stenar eller pärlor . . . . . <i>Anm.</i> Avdrag — — — — — omslag.	1 kg.	60	—

B) besluta, att herr Wohllins ovanberörda motion icke skulle för-
anleda någon riksdagens åtgärd; samt,

C) med anledning av vad Kungl. Maj:t i propositionen nr 366
hemställt i fråga om tiden för ikrafträdande av där föreslagna änd-

ringar i tulltaxan, förklara, att de ändrade bestämmelser, som riksdagen kunde komma att besluta, skulle träda i kraft å dag, som av Kungl. Maj:t bestämdes.

Ang. höjning
av vissa fi-
nanstullar.

(Forts.)

Vid betänkandet voro emellertid fogade reservationer:

av herrar *Antonsson, Wohlin, Ahlmans Olof Olsson, Olsson i Kullenbergstorp, Lithander, Kant och Brännström*, vilka hemställt om bifall till den av herr Wohlin väckta motionen, i vad denna avsåge tulltaxepositionerna 106 ½, 118, 119, 121, 122, 123, 128, 131, 164, 348, 349, 532, 558, 578, 581, 582, 605, 606, 609, 610, 1116, 1221, 1222 A och B, 1223, 1224, 1225, 1272, 1273 och 1277;

av herrar *Örne, Eriksson* i Grängesberg och *P. Alb. Bergström*, vilka hemställt, att riksdagen måtte

dels avslå Kungl. Maj:ts förevarande förslag, i vad det avsåge rubrikerna nr 109, 110 och 115;

dels ock besluta att rubrikerna nr 107 och 125 skulle erhålla följande lydelse:

- rubrik nr 107. a) apelsiner, päron och äpp-
len samt bär . . . . . 1 kg. 10 öre,
b) andra . . . . . 1 kg. 25 öre;
125. Blomsterlökar . . . . . 1 kg. 25 öre; samt

av herr *Månsson* i Hagaström, som yrkat avslag å propositionen nr 366, utom beträffande rubrikerna 65, 149 a, 628, 629, 630 a och 630 b samt 1278.

Sedan *punkten A 1)* föredragits, anförde:

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet *Beskow*:
Herr vice talman, mina herrar! Som ett studium av Kungl. Maj:ts proposition ger vid handen, avser densamma endast sådana tullrubriker, som äro att anse såsom rena finanstillar. De av Kungl. Maj:t föreslagna tullförhöjningarna gå i allmänhet ut på fördubbling eller tredubbling av gällande tullsatser. Jag ber att särskilt få understryka, att förhöjningen i stort sett inte innebär någon reell förhöjning utan endast kan anses såsom ett anpassande efter det lägre penningvärde, som kristiden fört med sig.

Av mitt anförande till statsrådsprotokollet, då den föreliggande propositionen beslöts, torde framgå, att förhöjningen beräknats tillföra statskassan en merinkomst av cirka 13 miljoner kronor. I de nya inkomstberäkningar, som jag någon av de allra närmaste dagarna ämnar föreslå Kungl. Maj:t framlägga för riksdagen, har jag på 1922 års riksstat räknat med det angivna beloppet. Och sådant budgetläget för närvarande är, anser jag, att denna inkomstpost icke kan undvaras. Jag ber därför att med största tillfredsställelse få konstatera, att bevillningsutskottet har tillstyrkt Kungl. Maj:ts förslag.

Mot den jämkning, som utskottet föreslagit i avseende på en av

Ang. höjning
av vissa fi-
nanstullar.
(Forts.)

de i propositionen upptagna rubrikerna, nämligen den, som rör fickur, har jag ingen erinran att göra, och inte heller mot utskottets hemställan, att bland de rubriker, som skola vara föremål för förhöjning, skola medtagas även arbeten av guld, silver och platina.

Till utskottets betänkande finnes fogad en reservation av herr Örne m. fl., vilken reservation vänder sig mot den ifrågasatta ökningen av tullsatserna för färska och torkade frukter ävensom mot den för blomsterlökar angivna tullsatsen. Det är ju klart, att det kan råda olika meningar rörande den rätta avvägningen i detalj av ett förslag sådant som det föreliggande. Men i stort sett anser jag, att det förslag, som nu föreligger och vilket ju uppgjorts av tull- och traktatkommittén efter mina direktiv, erbjuder en god lösning av spörsmålet, hur det angivna beloppet av 13 miljoner kronor skall kunna tillföras budgeten.

Under sådana omständigheter och då ett bifall till reservanternas ifrågavarande förslag skulle minska den påräknade inkomsten med inte mindre än 3 $\frac{1}{2}$ miljoner kronor och med särskilt beaktande av de svårigheter, som det då skulle möta att få budgeten att gå ihop, ber jag att få uttala en livlig förhoppning, att utskottets förslag utan beskränningar måtte vinna kammarens bifall.

Herr Månsson i Hagaström: Herr talman, mina herrar! Jag har ej kunnat vara med om denna proposition vare sig på den förberedande behandlingen i tull- och traktatkommittén eller under dess behandling i utskottet. Jag anser, att i tider som dessa, när det är ont om inkomster för enskilda som för staten och det till följd härav erbjuder stora svårigheter för staten att erhålla inkomster genom skatter, man bör vara mycket varsam med allmänhetens skattekraft. Men att lägga skatter på det här viset, anser jag vara ett slöseri med den skattekraft, som allmänheten har, ett slöseri, som till nöds kunde tolereras i högkonjunkturtider, när lyxvaror strömmade in, när inkomsterna voro goda och skattekraft fanns. Men i tider som dessa, när det är ont om skattekraft hos allmänheten, bör man ej lägga på skatter, vilka verka som de här föreslagna.

Hur verkar denna skatt? Jo, det är så, att man ämnar genom densamma få in i statskassan 13 miljoner kronor om året; men om jag säger, att grosshandlare och andra handlande genom denna skatt komma att taga in 30 miljoner om året, så är det icke för mycket. Staten får 13 miljoner, handlande och grosshandlare få 30 miljoner, summa skattebörd 43 miljoner kronor, varav staten får fattiga 13 miljoner. Vill man se, på vilket gungfly man hamnar på de indirekta skatternas väg, skall man se på vad som här föreligger och sedan, när propositionen genomförts, noga studera priserna här i landet före propositionen och efter samt jämföra dem med priserna på världsmarknaden före och efter.

Särskilt förkastligt finner jag det vara att gå med på den föreslagna tullen på torkade och färska frukter och bär. Däremot har jag kunnat, mera därför att jag vill visa, att jag icke av några

sådana utskrikna doktrinära skäl sätter mig emot en finanstull i de fall, där den kan anses berättigad, gå med på tullförhöjning för några artiklar, som jag anser vara verkliga lyxvaror. Dit höra då tulltaxerubrikerna 65: Ostron, 149 a: Hundbröd, 628: Konstgjort fjäderpälsvärk: av strutsfjäder, 629: Konstgjort fjäderpälsvärk: andra slag, ävensom 630 a och b: Solfjädrar: av strutsfjädrar och andra. Vidare har jag gått med på förhöjning för rubriken 1278: Grammofoner, fonografer etc. Men när jag gått med på dessa rubriker, har jag gått med på vad jag anser, att jag kan gå med på, det som ligger bakom lyxgränsen; det övriga anser jag i stort sett ej ligga bakom lyxgränsen.

Gustaf Vasa sade en gång, när man klagade på att han införde en massa främmande rådgivare, som voro kunniga i latin, och att han införde en massa hovfolk med uppskurna och uppblåsta kläder: De svenske äro väl ej getter och svin mer än andra folk i världen, utan de få väl se ut som dem. — Den uppfattningen kan man anlägga på detta. Vi i vårt karga klimat böra ha rätt att se våra bord någon gång förskönade och bärande varor, som smaka bättre, än vad vi äro vana vid, försedda alltså med varor, som måste tagas från utlandet och som vi icke kunna frambringa, utan att därför handlandena skola behöva pungslå oss gränslöst, under förevändning att det sker till förmån för statens intressen. Sverige är intet Grekland utan Sverige, och det är en rasande skillnad. Vi ha malm, timmer, pappersmassa, tidningspapper och järn att avhända oss; det är på världsmarknaden kuranta artiklar. Vi intaga en solid ekonomisk ställning; och det bör också berättiga vårt folk till, att när de på dagarna arbeta hårt och villigt, få i fred och ro ha en festlig stund, och då skola de kunna ha fest. Det är min syn på saken. Man skall icke proletarisera nationen och landet mer än som är alldeles nödvändigt. Man skall ha en arbetande och en enkel nation i vardagslag, men man skall också ha möjlighet att ha fest, när man skall ha fest.

På grund av de tekniska förhållanden, som äro förbundna med detta ärende, på grund av att enskilda skulle få tillfälle att riva åt sig miljoner och åter miljoner kronor, om jag här skulle framställa något yrkande, kan jag icke, hur gärna jag än vill, framställa något sådant särskilt yrkande, utan jag vill bara härmed inlägga en gensaga mot den nu så utskrikna lyckliga indirekta skattepolitiken, som är i hög grad olycklig och okulturell.

Herr J o h a n s o n i Stockholm: Herr talman! Det är ett känt förhållande, att vårt land på grund av klimatiska förhållanden inte kan producera vårt behov av frukt. Man måste därför beklaga, att i det förslag, som här föreligger, även medtagits förhöjning av tullsatserna å färska och torkade frukter. Jag tror inte, att det kan vara nyttigt att på det sättet på konstlad väg fördyra vissa förnödenheter särskilt för den fattiga befolkningen. Det är ju så, att arbetarklassen för närvarande ständigt har över sig hotet om

*Ang. höjning
av vissa fi-
nanstullar.*
(Forts.)

Ang. höjning
av vissa fi-
nanstullar.
(Forts.)

reducerade löner, och då måste man försöka undvika varje fördyring av levnadskostnaderna.

På grund av vad jag sålunda anfört, anhåller jag, herr talman, att få yrka bifall till den av herr Örne m. fl. avgivna reservationen.

Herr R ö i n g: Herr talman! Då den siste ärade talaren yrkade bifall till herr Örne m. fl. reservation, tillåter jag mig att i största korthet yrka bifall till utskottets hemställan. Jag vill dock i likhet med herr Fabian Månsson uttala som min åsikt, att det naturligtvis icke är med någon vidare stor glädje jag ger min röst till förmån för förhöjning av tullen å sydfruktur. Men jag ger herr statsrådet och chefen för finansdepartementet fullständigt rätt däri, att det statsfinansiella läget tvingar riksdagen att genom förhöjda finanstullar å artiklar, som icke produceras inom landet, få in i statskassan det belopp, som Kungl. Maj:t hade beräknat, när statsverkspropositionen inkom på kamrarnas bord i januari månad, eller i runt tal 13 miljoner kronor.

Nu har första kammaren, enligt vad jag erfarit, utan votering bifallit utskottets hemställan i denna punkt. Skulle andra kammaren däremot bifalla herr Örne m. fl. reservation, så skulle följden bli den, att definitiva beslut i ärendet ej fattades i dag, utan att vi först om ett par dagar skulle kunna avgöra frågan genom gemensam votering. Därigenom skulle ju avsikten med förslaget vara förfelad under den närmaste tiden, då vi i så fall naturligtvis ha att förutsätta att i morgon varupartier, som ligga å nederlag och i frihamn, genast komma att förtullas, liksom ock att redan under morgondagen en rätt avsevärd import skulle äga rum från Köpenhamns frihamn av dessa varor, å vilka förhöjd finanstull är föreslagen. Det kan icke finnas någon här i kammaren, som kan ha intresse av att något dylikt inträffar, och därför tillåter jag mig — även om vi i ett och annat hänseende ha en något annan uppfattning rörande de föreslagna tullförhöjningarna vid de olika rubrikerna — att i frågans nuvarande läge vädja till kammaren att bifalla utskottets hemställan.

Herr M a g n u s s o n i Skövde: Herr talman! Man kan beklaga, att det varit så bråttom med behandlingen av denna proposition, att den icke blott måste behandlas under gudstjänsttid, utan än mer att man icke kunnat få någon egentlig tid att sätta sig in i vad det här gäller.

Jag begärde emellertid närmast ordet med anledning av ett par uttalanden, som här gjorts berörande en del saker, som mycket väl kunna odlas här inom landet, för vilka ett ökat tullskydd känts behöfligt och för vilka här också i någon mån föreslagits ett sådant. Herr Månsson säger, att med vårt karga klimat äro vi icke i tillfälle att pryda våra bord med vad som för ögat och även för smaken är skönt och njutbart. Han menar tydligen därmed, att vi icke skola öka tullen varken på frukter och bär och dylikt eller på blommor. Men jag vill begagna tillfället att säga ifrån att även

om jag kan instämma i viss mån i vad herr Månsson yttrade om bordets prydnad, så tror jag icke en viss tullförhöjning härvidlag bör göra det alldeles omöjligt för oss att pryda våra bord med dessa för ögat och för smaken sköna saker.

Herr Johanson i Stockholm säger, att i vårt karga klimat är det känt, att vi icke kunna producera frukt och bär etc. Ätminstone icke allt vad vi behöva därav. Ja, detta är en sanning med mycket stor modifikation. Ty det är ställt utom allt tvivel, att för en betydande del av året kunna vi här inom landet producera vad vi behöva av frukt och bär, även om det givetvis icke kan ske av en del fruktsorter, men dock av sådant slag, som mycket väl kunna ersätta dessa. Och jag kan tillägga, att vi kunna producera dem av en beskaffenhet och en smak, som ingalunda står efter de fruktens, som vi importera från varmare länder. Det är icke blott på grund av fruktens kvalitet i och för sig, utan det är också beroende därpå, att den frukt, som importeras, ofta skördas i så pass omoget eller halvmoget tillstånd, att när den kommer hit och skall njutas, den icke är av riktigt fullgod beskaffenhet. Och det är väl ändå icke något tvivel därom, att exempelvis äpplen och päron, för att icke tala om en hel del bär, som skördas under vårt klimat och med vår rikliga sol, får en arom och en smak, att de mycket väl kunna jämföras med en hel del sydfrukt, ja, till och med överträffa dem.

Nu har frukt- och bärodlingen inom vårt land de senaste åren haft ett stort uppsving. Men under den allra sista tiden har importen av äpplen och bär o. s. v. — som det här icke kan bli fråga om att framställa något yrkande om på grund av att det varit före i kammaren förut — och importen av en hel del sydfrukt tagit sådan omfattning, att den håller på att alldeles förkväva vår framåtgående svenska fruktodling. Sedan Panamakanalen öppnats och med de direkta förbindelser, som därigenom uppnåtts med Stillahavsländerna särskilt Kaliforniens fruktodlingsdistrikt, översvämmas vårt land av allehanda där odlade frukter. Och med den benägenhet för det utländska, som svensken tyvärr har, tycks det på många håll icke vara fint nog — smakligt nog borde det vara — att begagna sig av svenska frukter och bär, utan det skall vara utländska både färskas och konserverade, särskilt från Kalifornien.

Jag tror det hade varit skäl i, då det här gäller i viss mån eller i övertvägande grad lyxtullar, att taga i allvarligt övertvägande, huruvida man icke bort gå något längre för att hämma en sådan import till gagn för den svenska odlingen. Och jag tror framför allt icke det föreligger de skäl, som från herr Johanson i Stockholm och vissa reservanter i bevillningsutskottet gjorts gällande, att motsätta sig den lilla tullförhöjningen på de alster det här är fråga om.

Medan jag har ordet, vill jag också betona, att det torde vara skäl i att bifalla några av de yrkanden, som äro gjorda här reservationsvis, och jag förmodar någon av reservanterna kommer att uppträda här och göra sådant yrkande beträffande rubrikerna 118, 119, 121, 122 etc., som torde vara av det slag, att det är skäl i att även

*Ang. Höjning
av vissa fi-
nanstullar.
(Forts.)*

Ang. höjning
av vissa fi-
nanstullar.
(Forts.)

där en tullförhöjning kommer till stånd. Och jag ber att särskilt få betona, att det där icke gäller några födoämnen, som egentligen ingå i menige mans eller de fattiga klassernas kost, utan sådan som förnämligast förekommer på våra lyxmiddagar och där man således icke bör ha några särskilda anledningar att motsätta sig en tullförhöjning. Men jag vill också erinra därom, att importen från samma länder, som jag nyss berörde, har börjat menligt inverka på de odlingar av berörda alster, vi ha i landet.

Vidare vill jag nämna, att då det gäller import av blommor, varå här reservationsvis är föreslaget något förhöjd tull, så ha vi tidigare haft att kämpa med en svår import från sydliga länder, särskilt Medelhavskusten. Och jag ber att få begagna tillfället att erinra därom, att vi säkerligen ha att räkna med en betydligt ökad sådan import, när transportförhållandena komma i gång. Här gäller det att åstadkomma en hastig transport, så att varorna hinna hit, innan de vissna. Och jag ber att få erinra om att vi därvidlag i betydande mån torde få att räkna med flygtrafiken och dess möjligheter. Det är uppenbart, att sydfranska och italienska nejlikor och andra dylika blommor, som ha mycket ringa vikt, bör det vara synnerligen lätt att lasta en flygmaskin full med, och på några timmar ha vi så denna vara här uppe i Norden, där den då kan säljas till pris, som gör det fullkomligt omöjligt för oss att konkurrera med den.

Jag ber också få erinra om en sak, som blivit alldeles förbigången i utskottets förslag och i reservationen, nämligen växter i kruka.

Och jag kan ju få begagna tiden här för att tillägga, att jag icke nu talar i egen sak, då det icke alls är fråga om en odling, som jag själv bedriver, men väl att jag talar för det yrke, som jag själv tillhör. Och jag ber också att få erinra därom, att det här gäller en odling, där det är fråga om en alldeles särskilt högt uppdriven yrkesskicklighet och yrkeskunskap och även betydande kostnader och att det således även av det skälet torde vara anledning att tänka på skydd.

Medan jag har ordet, ber jag också att få uttala min förvåning över att sådana saker som puder, smink och parfymers etc. icke ha ansetts höra till lyxartiklar, som böra tullbeläggas. Icke lär det väl ändå höra till saker, som äro nödvändiga för trevnad eller för några sådana ändamål, som exempelvis herr Månsson var inne på.

Jag har, herr talman, för ögonblicket intet yrkande annat än i huvudsak bifall till utskottets förslag. Men jag har likväl velat begagna tillfället att göra detta uttalande.

Herr H a m r i n: Jag kan icke underlåta att besvara med att säga några få ord med avseende å det föreliggande betänkandet, och jag anser mig ha en viss skyldighet att göra detta, så mycket mera, som jag förut en gång i riksdagen yttrat mig angående de rubriker, som inbegripas i herr Örnes m. fl. reservation. Vi diskuterade då — jag minns icke vilket år — en motion, som förelåg om upphä-

vande av den tull, som hitintills gällt å varuslag under rubrikerna 109, 110 och 115 i tulltaxan. Denna motion blev då av andra kammaren bifallen, ehuru bevillningsutskottet avstyrkt densamma.

Jag anser, att just de varuslag, som inbegripas under dessa rubriker, äro av den beskaffenhet, att man alls icke bör fördyra dem på det sätt, som här kommer att ske. Det har ju hittills gällt på torkad frukt en tull av 25 öre. Nu skulle den höjas till 50 öre. Hur mycket det i själva verket är, kan var och en förstå, då jag nämner, att man numera kan köpa de billigaste slagen av vissa torkade frukter till ett pris, som är ungefär lika dyrt som den nya tullsatsen kommer att innebära. Jag skall gärna medgiva, att den kvaliteten icke mycket användes, men i varje fall börjar prisläget just vid omkring 50 öre för att sedan gå uppåt. Att då sätta dessa varor en tullsats så hög, som här föreslås, utan hänsyn till kvaliteten, finner jag för min del icke lämpligt. Detta så mycket mera som, i motsats till vad herr Magnusson nyss anförde, det ju icke är möjligt för oss själva att tillgodose det behov, som finnes beträffande dessa artiklar. Man kan naturligtvis från den trånga synpunkt, som herr Magnusson såg saken ifrån, säga att landet kan tillgodose behovet av frukt utan import. Men ser man närmare på frågan, är det ju så, att just denna torkade frukt ingår i fattigmans kost varje vecka. Det förefaller mig därför, att man här gått alldeles för långt, särskilt som det synes mig att tull- och traktatkommittén, som utrett frågan om dessa tullar, verkligen kunnat taga ut dessa 3 1/2 miljoner kronor på andra artiklar utan att beskatta just dessa varor. När man ser igenom de tullrubriker, som finnas upptagna i herr Wohllins reservation, synes det mig, att man där kunnat plocka ut flera varuslag, på vilka man kunnat höja tullen, utan att det blivit i någon mån kännbart för de mindre bemedlade folkklasserna.

Nu har ju herr Röing sagt, att ett bifall till herr Örnes m. fl. reservation skulle kasta omkull hela frågan. Jag ber att få säga herr Röing därom, att detta är naturligtvis icke riktigt. Man kan ju mycket väl vidtaga åtgärder, som stävja den osunda spekulatio- nen i tullförhöjningarna under de kommande dagarna. Jag ber att få påminna om vad som hände i början av denna riksdag. Kungl. Maj:t kan i morgon utfärda förbud mot förtullning av de varor, som finnas på nederlag, under ett par dagar, tills kamrarna hinna votera med avseende å den föreliggande punkten. Vidare är det också möjligt efter de uttalanden, som nu här gjorts, att komma fram med en framställning till riksdagen från regeringshåll, att tullen blir retroaktivt verkande så till vida, att det blir efterbeskattning på vad som förtullas i morgon eller övermorgon. Jag är nämligen av den åsikten, att om man vidtager åtgärder som dessa, bör man göra på samma sätt som regeringen gjort, så att icke affärsmännen eller andra hinna begagna sig av mellantiden och fråndraga staten de inkomster, som den rättvisligen bör ha på sådant sätt som här ifrågasatts.

Med denna motivering, herr talman, kan jag icke underlåta att instämma i det yrkande på bifall till herr Örnes m. fl. reservation, som förut blivit framfört av herr Johanson i Stockholm.

Ang. höjning
av vissa fi-
nanstullar.
(Forts.)

Härmed var överläggningen slutad. Herr förste vice talmannen framställde propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på bifall till berörda hemställan med den ändring däri, som föreslagits i den av herr Örne m. fl. avgivna, vid betänkandet fogade reservationen; och blev utskottets hemställan av kammaren bifallen.

Punkten A) 2).

Utskottets hemställan bifölls.

Härpå föredrogs *punkten B)*; och yttrade därvid:

Herr O l s s o n i Kullenbergstorp: Herr vice talman, mina herrar! Då utskottet fick den kungl. propositionen och jämförde de positioner i tulltaxan, som den innefattade, med andra positioner, så slog det oss reservanter med förvåning, att icke åtskilliga positioner hade medtagits i detta finansskatteförslag, som väl ändå huvudsakligen är riktat mot lyxvaror och de umbärliga varorna. Vi ha därför tagit oss friheten att reservera oss på åtskilliga tulltaxepositioner, och jag skall här nämna några av dem, så att kammarens ledamöter kunna få klart för sig, vilka det egentligen gäller. Jag skall icke genomgå dem alla, ty det är icke behöfligt, då de i viss mån äro av samma typ.

Den första gäller bananer, som enligt förslaget fortfarande skulle vara tullfria. Jag skall icke upptaga någon debatt. Jag känner, huru högt banankulten sedan gammalt står på åtskilliga håll. Jag har aldrig kunnat dela den, och jag får säga, att jag kan icke se några rimliga skäl, varför, när andra sydfruktur åsättas förhöjd tull, bananerna skola vara tullfria. Bananerna spela precis samma roll som de andra. Så är det meloner, tomater och sparris. Vidare är det konfityrer. Sedan vykort och vykortsalbum, hängslen, bälten och skärp etc. av gulddragararbete och av hel- eller halvsiden, paljetter, konstgjorda blommor, lukt- och toilettvatten, puder, smink och parfym, speldosor och positiv etc.

Jag kan icke på något sätt se, att dessa varor äro någonting, som är behöfligt och oundgängligen behöfligt för det svenska folket. Det är måhända så, att av en och annan av dessa saker finns även en liten smula tillverkning i vårt land. Jag tror icke det vore någon riksolycka, om det här komme att verka på någon punkt — jag tror icke det skulle åstadkomma stor verkan — som skyddstull. Och det är väl ett egendomligt förhållande, att även om det gäller en lyxvara, så skall man ändå, så snart det är en liten smula tillverkning därav i landet, icke kunna träffa den med tull, oaktat kanske de 95 procenten tagas in från utlandet. Ty lyxmänniskorna tycka ju icke om det svenska i regel, utan det skall vara importerade varor. Och så stora hatare tycker jag ändå inte vi böra vara av svenskt arbete, att vi icke kunna gå med på en tull blott därför, att det skulle kunna inverka litet grand på svenskt arbete. Åtminstone kan icke jag ställa mig på den punkten.

Nu förstår jag verkligen icke, om ni i andra kammaren äro så starka luktvattens- och pomadamän, att ni icke kunna gå med på det här förslaget. Jag skulle knappast tro det. Men det kanske är de tankar, som herr Månsson gav uttryck åt, att vi arbetets män skola vara fina. Jag tror dock icke det är så synnerligen viktigt. Jag har aldrig förnummit det åtminstone bland bondefolket. Måhända har herr Månsson förnummit det bland sina kamrater. Men icke jag.

För att giva ett uttryck åt att detta verkligen är en allvarlig mening hos mig, så kommer jag att yrka bifall till den av herr Antonsson m. fl. avgivna reservationen, och jag kommer att besvära herrarna med en votering.

Herr R ö i n g: Herr talman! Jag skall fatta mig ytterst kort, emedan första kammaren redan för en stund sedan avgjort även denna punkt och med stor majoritet godkänt utskottets hemställan. Första kammaren väntar blott på andra kammarens beslut, så att skrivelse från utskottet kan inkomma på kammarens bord och det beslut, som riksdagen fattat i dag, skall kunna träda i kraft i morgon.

Jag vill endast upplysa varför icke rubriken bananer tagits med i utskottsförslaget. Så sent som år 1917 beslöt bevillningsutskottet enhälligt hemställa, att riksdagen måtte upphäva den å bananer utgående tullen, emedan denna frukt hade ett mycket stort näringsvärde. Utskottet har därför ansett, att när riksdagen för fyra år sedan beslutat vidtaga en sådan ändring i tulltaxan, så borde riksdagen icke nu vidtaga en åtgärd i motsatt riktning, då det ur statsfinansiella synpunkter icke var oavvisligen nödvändigt.

Vad de övriga i reservationen upptagna artiklarna beträffar, så höra de tillsammans med en mängd andra produkter, som man icke torde kunna anse vara nödvändighetsartiklar, men det kräves utan tvivel en utredning, för att utskottet skall kunna föreslå väl avvägda tullsatser vid dessa rubriker, som upptaga varor, som man kan anse antingen vara rena lyxvaror, eller varor, som äro umbrella.

Under sådana förhållanden tror jag kammaren gör klokast i att i likhet med första kammaren biträda utskottets hemställan, till vilken hemställan jag ber få yrka bifall.

Herr O l s s o n i Kullenbergstorp: Herr vice talman! Det är alltid så vanligt att från bevillningsutskottets ordförande få en hel del skäl, varför man egentligen icke kan göra det och det. I natt fick jag reda på, att det skulle vara just därför att vi icke skola förlånga riksdagen, vilket vore ytterst betänkligt. Men jag tror dock icke, att vad jag föreslog i det fallet skulle ha förlängt riksdagen.

Nu kommer ordföranden i utskottet med detta, att första kammaren fattat beslut. Jag behöver icke säga, att det är icke så länge sedan det ansågs vara en hederssak nära nog i denna kammare att icke gå med första kammaren. Men allting förändras, bevillnings-

*Ang. höjning
av vissa fö-
nanstullar.
(Forts.)*

Ang. höjning
av vissa fi-
nanstullar.
(Forts.)

utskottets ordförande också. Jag frågar: när skall den dag randas, då verkligen bevillningsutskottets ordförande skulle säga, att vi böra gå och fatta ett beslut så som vi praktiskt finner det bäst för oss? Nej, det är alltid omsvep och alltid någonting, som går mer eller mindre vid sidan av saken, som utgör hindret. Jag får säga, att då ordföranden i utskottet sade, att ett enstaka varuslag sammanhänger med så mycket annat, så är det möjligt, att pomada sammanhänger med mycket, men jag tror icke det sammanhänger så farligt, att vi icke kunna våga göra ett uttalande här.

Jag vidhåller mitt yrkande.

Sedan överläggningen härmed förklarats avslutad, gav herr förste vice talmannen propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på avslag därå samt bifall i stället till den av herr Antonsson m. fl. avgivna, vid betänkandet fogade reservationen; och förklarade herr förste vice talmannen sig anse svaren hava utfallit med övervägande ja för den förra propositionen. Votering begärdes likväl av herr Olsson i Kullenbergstorp, i anledning varav nu uppattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller bevillningsutskottets hemställan i punkten B) av utskottets förevarande betänkande nr 50, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren, med avslag å utskottets berörda hemställan, bifallit den av herr Antonsson m. fl. avgivna, vid betänkandet fogade reservationen.

Omröstningen utföll med 84 ja mot 64 nej; och hade kammaren alltså bifallit utskottets hemställan.

Punkten C).

Utskottets hemställan bifölls.

§ 3.

Vidare föredrogos, men blevo ånyo bordlagda sammansatta bevillnings- och första lagutskottets utlåtande nr 1 samt andra lagutskottets utlåtanden nr 31—37.

§ 4.

Vid nu skedd föredragning av jordbruksutskottets memorial, nr 71, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut angående anslag för vissa byggnadsföretag vid centralanstalten för försöksväsendet på

jordbruksområdet blev den i detta memorial föreslagna voteringspropositionen av kammaren godkänd.

§ 5.

Anmälades och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen:

från statsutskottet:

nr 258, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag till uppförande av byggnader för dubbelseminarium i Umeå; och

från bevillningsutskottet:

nr 263, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående höjning av vissa finanstullar ävensom en i ämnet väckt motion.

§ 6.

Ordet lämnades härefter till

Herr Starbäck, som yttrade: Jag skall be att få föreslå, att i avseende å det sammanträde, som kommer att hållas måndagen den 6 juni klockan 8 e. m., stadgandet i § 19 mom. 3 i kammarens arbetsordning icke skall tillämpas.

Denna hemställan bifölls.

§ 7.

Vidare anmälades och godkändes riksdagens kanslis förslag till §§ i riksdagsbeslutet:

nr 94, angående utseende av 6 ledamöter och 6 suppleanter i den uti 33 § av förordningen den 28 maj 1920 omförmälda uppskattningsövernämnd;

nr 95, angående ansvarsfrihet för fullmäktige i riksbanken;

nr 96, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 122, angående fortsatt befrielse för riksbanken under viss tid från skyldigheten att inlösa av banken utgivna sedlar med guld;

nr 97, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 123, angående ökning av riksbankens sedelutgivningsrätt;

nr 98, rörande lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873;

nr 99, angående lag om ändrad lydelse av 2 § i lagen om sjuk-kassor den 4 juli 1910 m.;

nr 100, angående skolplikt beträffande undervisning i slöjd;

nr 101, angående förslag till lag om skyldighet för landstings-

område och stad, som ej i landsting deltagar, att bidraga till kostnaden för vård av blinda med komplicerat lyte;

nr 102, angående lag om ändrad lydelse av 32 § 1 mom. i lagen den 26 november 1920 om val till riksdagen;

nr 103, angående lag om ändrad lydelse av 1 kap. 5 och 8 §§ i lagen den 8 juli 1904 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap;

nr 104, angående lag om ändrad lydelse av 5 och 6 §§ i lagen den 24 mars 1916 angående verkställighet av straffarbete och fängelsestraff;

nr 105, rörande lag angående förbud i vissa fall för bolag och ekonomisk förening att förvärva fast egendom; och

nr 106, angående förslag till förordning om ändrad lydelse i vissa delar av förordningen den 30 juni 1916 om automobiltrafik.

§ 8.

Slutligen föredrogs ett från första kammaren överlämnat protokollsutdrag, nr 640, innefattande delgivning av nämnda kammares beslut över dess första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 23, i anledning av väckt motion om höjning av lösenavgiften för mutsedlar och viloståndsresolutioner; och beslöt andra kammaren hänvisa detta ärendet till sitt femte tillfälliga utskott.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 1,45 e. m.

In fidem

Per Cronvall.

Måndagen den 6 juni.

Kl. 8 e. m.

Sammanträdet hölls inom lyckta dörrar.

§ 1.

Företogs det i Kungl. Maj:ts skrivelse till riksdagen den 3 juni angivna, i kammarens protokoll för samma dag omförmälda ärende; och lämnades därvid ordet åt hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve *Wrangel*, som till kammaren framförde det avsedda meddelandet.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 8,28 e. m.

In fidem

Per Cronvall.

Tisdagen den 7 juni.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 1 och den 2 innevarande juni.

§ 2.

Ordet lämnades härefter till

*Svar å
interpellation.*

Hans excellens herr statsministern von Sydow, som yttrade: Ledamoten av denna kammare, herr Törnkvist, har med kammarens tillstånd till mig framställt följande frågor:

»1) Vill herr statsministern vidtaga åtgärder, varigenom statens järnvägar åläggas att i största möjliga utsträckning använda svenska stenkol, samt i fråga om övriga statens verk och inrättningar, belägna inom med hänsyn till transportförhållandena lämplig rayon, ålägga dessa att i första hand träffa avtal om inköp av svenska stenkol?»

2) Är herr statsministern villig medverka till att åtgärder vidtagas, varigenom statsunderstödda kommunala verk och inrättningar, belägna inom, med hänsyn till transportförhållandena lämplig rayon, påverkas att i första hand träffa avtal om inköp av svenska stenkol?»

Interpellationen har, efter vad av motiveringen framgår, föranletts därav, att enligt uppgifter i tidningspressen och annorledes Höganäs-Billesholms aktiebolag, som är ägare till de skånska stenkolsfälten, funnit sig till följd av avsättningssvårigheter böra nedlägga stenkolsbrytningen vid Skromberga gruva och i samband därmed avskeda eller förflytta vid sagda gruva anställda arbetare.

Innan jag går att besvara interpellantens båda frågor, anhåller jag att i största korthet få lämna några uppgifter rörande den svenska stenkolsindustriens läge.

Brytningen av stenkol vid de skånska kolgruvorna belöpte sig före kriget till cirka 365,000 ton per år och varierade under åren 1916—1920 mellan 400,000 och 440,000 ton. Av sagda kvantiteter förbrukades vid Höganäs-Billesholms aktiebolags egna gruvanläggningar, tegel- och lervarufabriker samt elektriska kraftstationer mel-

Svar å
interpellation.
(Forts.)

lan 40 å 50 % (41 % år 1920). Till statens järnvägar hava enligt ett alltjämt gällande kontrakt av år 1913 levererats en kvantitet av 65,000 ton per år, och återstoden har kommit till användning vid enskilda järnvägar och industriföretag samt såsom hushållsbränsle i orten.

På grund av den rådande depressionen har tillverkningen vid bolagets tegel- och lervarufabriker betydligt inskränkts, liksom efterfrågan på stenkol från bolagets ordinarie avnämare väsentligt minskats. Lagerbestånden av stenkol ha därför ökats i betydande omfattning. Då det för bolaget varit ekonomiskt omöjligt att ytterligare öka sina lagerbehållningar av stenkol, har bolaget måst skrida till inskränkningar i driften. Från och med den 16 maj har bolaget sålunda minskat stenkolsbrytningen till cirka hälften av den tidigare genom att indela personalen i lag, som växelvis arbeta med inskränkt arbetstid. Härigenom och genom omgruppering av personalen i syfte att bereda arbete — om än i minskad omfättning — för alla, som varit anställda hos bolaget viss tid, har det för bolaget hittills varit möjligt att behålla och bereda sysselsättning för så gott som hela sin arbetarstam. Av bolagets till 4,400 man uppgående personal har sålunda endast något 100-tal avskedats. Enligt vad från bolaget meddelats mig, är emellertid läget f. n. sådant, att om icke ökad efterfrågan på stenkol snart inträder, bolaget kan bliva nödsakat att taga under övervägande mera omfattande permitteringar.

Vidkommande nu de av interpellanten till mig riktade frågorna ber jag till en början få framhålla, att jag, lika med interpellanten, anser det vara ett viktigt nationellt intresse, att den inhemska stenkolsproduktionen i möjligaste mån stödjese och uppehållses. Det bör om icke förr så åtminstone under den av världskriget framkallade avspärrningsperioden hava blivit klart för envar, huru betydelsefullt det är för vårt land, att befintliga inhemska stenkolstillgångar väl tillvaratagas och utnyttjas. Ännu för ett år sedan var — till följd av den i England tillämpade stränga kolransoneringen — bränslesituationen i vårt land ytterst kritisk. Om än läget i detta hänseende numera väsentligt ändrats, kan dock ingen — med hänsyn till ovissheten om huru förhållandena å den internationella kolmarknaden komma att utvecklas — ens för en närliggande framtid förutse, huru frågan om vårt lands bränsleförsörjning kan komma att gestalta sig. Under sådana omständigheter och då man ju vet, att det för ett rationellt utnyttjande av våra stenkolstillgångar är ett oeftergivligt villkor att förfoga över en väl upplärd arbetarstam, van vid det tunga och påfrestande brytningsarbetet, är det enligt min mening angeläget att tillse, att icke till följd av en kanske tillfällig lågkonjunktur å kolmarknaden den vid de skånska stenkolsfälten sysselsatta arbetspersonalen varaktigt skingras åt olika håll. Särskilt är det, såsom också av interpellanten framhålles, av vikt, att icke under en tid, då arbetslösheten redan förut nått en så betydande omfattning, de arbetslösa skara ytterligare ökas genom driftinställelser och avskedanden vid stenkolsgruvorna.

Jag är sålunda med interpellanten fullt ense om, att allt som

under förhandenvarande brydsamma situation från det allmännas sida *kan* göras för att befordra avsättningen av kol från de svenska fälten, också *bör* bliu gjord.

*Svar
interpellation.
(Forts.)*

Vad först angår de rent statliga institutionernas möjlighet att i ökad omfattning använda sig av svenska kol, förhåller det sig som bekant så, att den ojämförligt största statliga kolkonsumenten är statens järnvägar. Det är under sådana omständigheter naturligt, att blickarna i främsta rummet riktas åt detta håll. Redan innan den nu förevarande interpellationen framställdes, var också frågan om ökade leveranser av svenska stenkol till statens järnvägar föremål för myndigheternas övervägande.

Höganäs-Billesholms aktiebolag hade nämligen i början av innevarande år under hand hos järnvägsstyrelsen anhållit, att styrelsen måtte träffa avtal med bolaget om leverans av ytterligare mängder stenkol, motsvarande en årskvantitet av cirka 50,000 ton utöver de 65,000 ton, som styrelsen enligt kontraktet av år 1913 hade att årligen mottaga. Det var emellertid synnerligen ovisst, huruvida statens järnvägar hade användning för så stora kvantiteter svenska kol — särskilt i betraktande därav att de svenska kolen på grund av benägenhet att vittra sönder icke kunna lagras under längre tid och de därjämte på grund av sitt lägre bränslevärde i regel måste vid användningen blandas med utländska kvalitetskol. Järnvägsstyrelsen lät därför igångsätta en utredning, avseende att utröna huru stor mängd svenska stenkol, som utöver den redan kontraherade årskvantiteten av 65,000 ton skulle kunna utan alltför stora olägenheter av statsjärnvägarna tagas i anspråk. Styrelsen kom därvid till det resultatet, att, därest styrelsen utsträckte användningen av de svenska kolen till en väsentligt större rayon än hittills varit fallet — ända upp till Katrineholm — en ytterligare kvantitet svenska kol av 2,400 ton per månad skulle kunna för järnvägsdriften disponeras.

I anledning härav hemställde Höganäs-Billesholms aktiebolag i en den 12 sistlidna mars till järnvägsstyrelsen avlåten skrivelse, att styrelsen måtte med bolaget träffa avtal om leverans tillsviäare av intill 2,400 ton svenska stenkol per månad utöver de kvantiteter, som enligt gällande kontrakt skulle levereras. Ehuru de priser, som av bolaget begärdes, icke ens täckte bolagets självkostnader och icke heller, efter bränslevärde räknat, överstego de priser, som engelska stenkol för det dåvarande betingade, fann sig järnvägsstyrelsen, då de ökade kolkvantiteterna, för att kunna mottagas, måste användas inom en ansenligt vidgad förbrukningsrayon, vilket skulle förorsaka vissa extra fraktkostnader, icke kunna utan vidare tillmötesgå bolagets hemställan, utan hänsköt ärendet till Kungl. Majt:s avgörande.

Sedan kommerskollegium härefter avgivit infordrat utlåtande, har Kungl. Maj:t genom beslut den 27 maj bemyndigat järnvägsstyrelsen att med Höganäsbolaget träffa avtal om ytterligare leverans till utgången av år 1921 av intill 2,400 ton svenska stenkol per månad till de av bolaget uppgivna priser, dock ej överstigande vad

*Svar å
interpellation.
(Forts.)*

som skulle utgå enligt bestämmelserna i det år 1913 mellan styrelsen och bolaget avslutade kontraktet.

Av vad nu anförts framgår alltså, att från Kungl. Maj:ts sida åtgärder redan vidtagits, varigenom under den återstående delen av innevarande år stenkolsleveranser till statens järnvägar i rätt avsevärt ökad utsträckning komma att tillföras den svenska stenkolsindustrien. Enligt vad från bolagets sida uppgivits kan det oaktat icke med visshet ställas i utsikt att driften skall uppehållas i oförminskad utsträckning, detta enär lagerbehållning under senare tiden ständigt ökats.

Statens järnvägar är såsom nämnts den största statliga stenkolsförbrukaren; den upphandling, som sker för statsjärnvägarnas räkning, är sålunda den ur producentens synpunkt betydelsefullaste. Det framstår emellertid givetvis såsom önskvärt, att även övriga statens verk och inrättningar, med lämpligt läge i förhållande till de svenska kolgruvorna, i största möjliga utsträckning använda sig av svenska kol. Jag ber i dylikt hänseende att få bringa i erinran, att Kungl. Maj:t genom en den 15 sistlidna april avlåten cirkulärskrivelse till de myndigheter, vilka hava att verkställa upphandling för statens behov, föreskrivit, att tillsvidare, då upphandlingen är av beskaffenhet att kunna i avsevärdare mån medverka till uppehållande av svensk industri eller beredande av arbetstillgång inom landet, företräde må givas åt svensk vara, även om myndigheten skulle anse sig vid sträng tillämpning av föreskrifterna i upphandlingsförordningen icke vara därtill berättigad, med rätt för myndigheten, att där skillnaden i pris mellan svensk och utländsk vara är så stor, att myndigheten trots förberörda medgivande icke finner sig kunna träffa avtal om inköp av svensk vara, underställa ärendet Kungl. Maj:ts prövning. Ifrågavarande cirkulär, som tillkommit för att under nu rådande svåra förhållanden bereda ökade avsättningsmöjligheter för svensk industri och som i tveksamma fall vid konkurrens mellan svensk och utländsk vara lägger avgörandet i Kungl. Maj:ts hand, avser uppenbarligen även stenkol. Jag tager för givet, att de svenska stenkolsproducenterna icke skola underlåta att, där fråga är om upphandling av stenkol för sådana statsinstitutioner, som hava ett i förhållande till kolgruvorna lämpligt läge, avgiva de anbud och göra de framställningar, som erfordras för tillvaratagande av den svenska stenkolsindustriens intressen; och jag hyser den bestämda förvissningen, att icke blott Kungl. Maj:t utan även de upphandlande myndigheterna själva i dylika fall skola taga all den hänsyn, som över huvud taget är möjlig, till vad som är ägnat att gagna svensk industri och svenskt arbete.

Vidkommande slutligen interpellantens andra fråga, rörande min villighet att medverka till åtgärder, varigenom statsunderstödda kommunala verk och inrättningar, belägna inom en, med hänsyn till transportförhållandena lämplig rayon, påverkades att i första hand träffa avtal om inköp av svenska stenkol, ber jag få säga, att jag givetvis livligt behjärtar angelägenheten av att under nuvarande situation även dessa institutioner vid upphandling av stenkol i

största möjliga utsträckning giva företräde åt svensk vara, men att, såvitt jag kan finna, Kungl. Maj:t icke äger befogenhet att i dylikt hänseende meddela något åläggande eller utöva någon påtryckning. Jag vill emellertid uttala den förhoppningen att de institutioner, varom nu är fråga, icke desto mindre skola finna, att ett stödande av den svenska stenkolsindustrien under förhandenvarande brydsamma förhållanden är att anse som ett allmänt intresse av största vikt, och att de därför, även om priset å de svenska stenkolen, efter bränslevärde räknat, skulle ställa sig något dyrare än de utländska, i alla händelser skola befinnas villiga att vid upphandling av kolbränsle så långt görligt är giva företräde åt den svenska varan. Helt naturligt ankommer det härvid på kolproducenten själv att genom största möjliga tillmötesgående i prisavseende verka för att avsättningen av de svenska kolen stimuleras.

Med det nu anförda tror jag mig hava besvarat båda de av interpellanten till mig framställda frågorna. Jag vill endast tillägga, att man från regeringens sida med uppmärksamhet skall följa utvecklingen av förhållandena vid de skånska stenkolsgruvorna och icke skall underlåta att — om tillfälle yppas — genom statsåtgärder, andra än de redan vidtagna, befordra avsättningen av den svenska stenkolsindustriens produkter och förhindra arbetslöshet.

Vidare anförde

Herr Törnkvist: Herr talman! Jag ber att till hans excellens herr statsministern få framföra mitt tack för det svar å min interpellation, som jag erhållit. Särskilt vill jag tacka för det välvilliga innehållet i detta svar. Det framgår ju därav, att staten har vidtagit åtgärder för att ytterligare öka konsumtionen av de svenska stenkolen med 2,400 ton i månaden. Man trodde, att därmed ytterligare inskränkningar i driften skulle kunna förekommast, men det visade sig, att så icke var förhållandet. För närvarande är arbetstiden i gruvorna endast 50 procent av den normala. Då man betänker, att timlönen endast är 1 krona 15 öre, förstår man, i vilken prekär ställning arbetarna råkat, särskilt de, som ha familjer att försörja. 1 krona 15 öre i timmen motsvarar 4 kronor 60 öre om dagen, vilket är mindre än vad staten betalar vid nödhjulsarbeten. Det är alldeles uppenbart, att det icke låter sig göra för de arbetare, som ha två eller tre barn, att försörja sin familj på en sådan inkomst.

Jag har senast i dag fått meddelande hemifrån, att driften skulle inställas den 20:e i denna månad, för hur lång tid vet jag icke, men detta visar ju, att de åtgärder, som från statsmakternas sida vidtagits, icke ha inverkat något på arbetsförhållandena, vilket jag i huvudsak åsyftade med min interpellation.

Givetvis vore det riktigt, att bolaget toge mera hänsyn till arbetarnas förhållanden under nuvarande depressionstider än vad det för närvarande och hitintills gjort. Bolaget har under den gångna kristiden skördat mycket stora vinster och har under fjolåret ut-

Svar å
interpellation.
(Forts.)

Svar å
interpellation.
(Forts.)

delat 10 procent till aktieägarna, vilket i många fall motsvarar 20 procent och däröver på det inbetalda kapitalet. Man hade därför rätt att förvänta, att bolaget hade tagit mera hänsyn till och skyddat arbetarna vid sådana tillfällen som nu, men det synes, som om aktieägarnas intressen skulle gå före arbetarnas i alla avseenden.

Jag är dock tacksam för det svar, jag fått, och särskilt för herr statsministerns löfte att ha sin uppmärksamhet riktad på denna fråga.

§ 3.

Ang.
ändringar i
lagen om all-
män pensions-
försäkring
m. m.

Till avgörande förelåg nu andra sammansatta stats- och andra lagutskottets utlåtande, nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till dels lag om ändrad lydelse av 4, 6, 7, 13, 30 och 33 §§ i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring, dels ock lag om ändrad lydelse av 1, 3 och 4 §§ i lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av berörda lag den 30 juni 1913, ävensom i ämnet väckta motioner.

I en den 18 mars 1921 dagtecknad proposition, nr 284, vilken efter överenskommelse mellan stats- och andra lagutskotten blivit hänvisad till förberedande behandling av sammansatt stats- och andra lagutskott, hade Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till dels lag om ändrad lydelse av 4, 6, 7, 13, 30 och 33 §§ i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring dels ock lag om ändrad lydelse av 1, 3 och 4 §§ i lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av berörda lag den 30 juni 1913.

I sammanhang med ifrågavarande proposition hade utskottet till behandling förehåft följande i anledning av samma proposition väckta motioner, nämligen:

motionen nr 193 i första kammaren av greve *Lagerbjelke*, som hemställt, att förevarande proposition ej måtte av riksdagen bifallas;

de lika lydande motionerna nr 198 i första kammaren av herr *Johan Johansson* i Kälkebo *m. fl.* och nr 296 i andra kammaren av herr *Johansson* i Bro *m. fl.*, vari föreslagits, att riksdagen måtte, med uttalande dels att förhöjning av folkpensioneringsavgifterna icke borde äga rum utan samtidig ändring i grunderna för deras beräknande därhän, att äkta makar skulle erlägga lika avgift, dels att ingen förändring borde tills vidare vidtagas i fråga om pensionstilläggen, avslå Kungl. Maj:ts föreliggande proposition; samt

de ävenledes likalydande motionerna nr 210, i första kammaren av herrar *Wavrinsky* och *Björkman* samt nr 309, i andra kammaren av herr *Pettersson* i Södertälje *m. fl.*, vari yrkats, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville hemställa om utredning, huru ökningen av avgiftspensionerna måtte komma även gifta och f. d. gifta kvinnor till godo.

Utskottet hemställde,

1:o) att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts i förevarande proposition framställda förslag icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas och med avslag å motionerna i första kammaren nr 193 av greve Lagerbjelke och nr 198 av herr Johansson i Kälkebo m. fl. samt i andra kammaren nr 296 av herr Johansson i Bro m. fl., de två sistnämnda motionerna i den mån de icke kunde anses besvarade genom vad utskottet hemställt under 2:o), måtte för sin del antaga i punkten intagna förslag till

lag om ändrad lydelse av 4, 6, 7, 13, 30 och 33 §§ i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring; och

lag om ändrad lydelse av 1, 3 och 4 §§ i lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring; samt

2:o) att riksdagen i anledning av förberörda motionerna nr 198 i första kammaren och nr 296 i andra kammaren samt med bifall till herrar Wavrinskys och Björkmans motion nr 210 i första kammaren och herr Petterssons i Södertälje m. fl. motion nr 309 i andra kammaren ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida icke en förbättring i gifta och förut gifta kvinnors avgiftspensionering kunde åstadkommas, samt att Kungl. Maj:t därefter måtte för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Reservationer hade likväl avgivits

vid punkten 1:o)

av herr *von Koch*, i fråga om 4 § i lagen om allmän pensionsförsäkring; och

av herr *Andersson* i Knäppinge, som yrkat, att såväl Kungl. Maj:ts förevarande proposition som utskottets förslag måtte av riksdagen avslås.

Sedan *punkten 1:o)* föredragits, anförde:

Chefen för socialdepartementet herr statsrådet *Elmqvist*:
Herr talman, mina herrar! Jag gör mig visserligen icke några förhoppningar om annat eller mera än bifall till utskottets förslag, och jag skall därför redan från början be att få förklara mig beredd att med tacksamhet acceptera detsamma. På grund av den föreliggande frågans stora vikt skall jag dock be att få yttra några ord om densamma.

Det torde väl icke råda mer än en mening om att vår nuvarande pensionsförsäkring vidlådes av åtskilliga brister och ofullkomligheter. Bland dessa vill jag särskilt erinra om — något, som även motionsledes blivit framfört — nämligen den oförmånliga ställning, som gifta och förut gifta kvinnor intaga till avgiftspensioneringen, vidare det omständliga och kostsamma sättet för uppbörden, debiteringen och redovisningen av pensionsavgifterna, och slutligen det

*Ang.
ändringar i
lagen om all-
män pensions-
försäkring
m. m.
(Forts.)*

Ang.
ändringar i
lagen om all-
män pensions-
försäkring
m. m.
(Forts.)

förhållandet, att förmånerna endast i obetydlig mån kunna rättas efter de växlande livsmedelspriserna på olika orter. Dessa och andra olägenheter kunna emellertid först komma under närmare skärskådande vid den utredning, som nu är igångsatt angående socialförsäkringens omläggning. Ett tidigare upptagande av dem skulle kunna befaras ha försvårat eller föregripit denna utredning. Upp- tagandet av dessa frågor har därför måst anstå. Något dylikt före- gripande av utredningen om socialförsäkringens omläggande kan emellertid icke befaras genom vidtagande av förbättringar i de av- seenden, där Kungl. Maj:t nu framlagt förslag — förbättringar, som ju icke gärna tåla något uppskov, då det verkligen gäller olä- genheter, som för socialförsäkringens bestånd och tilltron till dess värde måste anses vara synnerligen obekväma.

Den brist hos vår nuvarande pensionsförsäkring, som för den stora allmänheten väl särskilt är i ögonen fallande, är, att pensions- tilläggen och understöden äro alldeles otillräckliga. Så var ju för- hållandet åtminstone för ett stort antal orter redan vid pensions- försäkringens tillkomst år 1913, och på grund av det fall av penning- värdet, som skett under kristiden, ha dessa olägenheter blivit allt- mer framträdande. Nu är det visserligen sant, att någon för- bättring i penningvärdet inträtt, men jag förmodar, att knappast någon vågar räkna med att detta värde skall komma tillbaka ens tillnärmelsevis till samma läge som det hade före kristiden. Att pensionsförmånerna äro otillräckliga och tarva en förbättring, torde därför icke närmare behöva utvecklas. Jag vill endast erinra om att dessa pensioner nu i medeltal uppgå till allenast 130 kr., och att det högsta belopp, som under innevarande år kan uppnås, rör sig omkring 180 kr. Jag frånser därvid de fall, då barnstillägg utgår. Av dessa 180 kronor utgöra icke mindre än 150 kr. s. k. pensions- tillägg och endast återstoden avgiftspension, d. v. s. den pension, som åstadkommes genom inbetalda avgifter. Denna sistnämnda ut- gör, såsom herrarna behagade finna, endast en ytterst ringa bråkdel av totalbeloppet, och det övriga får sålunda fyllas genom tillskott av allmänna medel.

Pensionsstyrelsen har nu hos Kungl. Maj:t gjort hemställan om framläggande av vissa förslag till pensionsförsäkringens förbät- ring, och dessa ha också med vissa ändringar framförts i Kungl. Maj:ts proposition. Dessa ändringsförslag avse, såsom herrarna fun- nit, dels en höjning av pensionstilläggen och understöden till dem, som efter lagens ikraftträdande bliva invalider, dels en utvidgning av rätten till barnstillägg och dels slutligen en höjning av pen- sionsavgifterna för de högre inkomstklasserna och ett något modi- fierat sätt för avgiftspensionernas beräkning. Pensionstilläggen och understöden utgöra för närvarande högst 150 kr. för man och 140 kr. för kvinna med avdrag av sex tiondelar av årsinkomsten. Kungl. Maj:ts proposition avser en fördubbling av dessa belopp, alltså 300 resp. 280 kr., men man har då räknat med att halva årsinkomsten skall frånräknas. Utskottet har gått en medelväg med 50 %, så att pensionstillägget skulle utgöra högst 225 kr. för man och 210 kr.

för kvinna med bibehållande av hittillsvarande beräkningssätt med avdrag av sex tiondelar av årsinkomsten.

För min del måste jag naturligtvis ur pensionsförsäkringens synpunkt beklaga, att utskottet icke kunnat gå längre än det gjort, men jag måste ju samtidigt fullt erkänna de mycket berättigade och tungt vägande skäl, som utskottet haft, att icke under nuvarande allvarliga tider ådraga det allmänna den kostnad, som ett helt bifall till Kungl. Maj:ts förslag skulle inneburet. Jag måste också beklaga, att utskottet ansett sig böra göra en nedsättning i maximum i barn tillägget ifrån av Kungl. Maj:t föreslagna 125 kr. till 102 kr., men jag har funnit, att den nedsättningen också dikterats enbart av ekonomiska skäl.

Vad slutligen beträffar den tredje huvuddelen av förslaget, angående pensionsavgifterna, har utskottet ansett sig böra göra en nedprutning även där. Det kungl. förslaget avsåg, att en tilläggsavgift skulle utgöras av inkomsttagare av högre klasser med en halv procent av årsinkomsten dock begränsad till högst 50 kronor. Utskottet återigen har vidtagit anordningen med vissa fixa inkomstsatser och har där bestämt avgiftsbeloppen så, att de för de högsta inkomstklasserna icke gå upp till mer än en fjärdedels procent, och har vidare begränsat den högsta avgiftens maximum till 30 kronor i stället för av Kungl. Maj:t föreslagna 50 kronor. I den punkten har jag svårt att komma till annan uppfattning än den, att utskottet har varit *väl* försiktigt. Utskottet har ju själv erkänt, att avgifterna måste höjas, och har också framhållit, att dessa avgifters inbetalande ske i de försäkrades eget intresse. Vi måste väl också hava klart för oss, att om pensionsförsäkringen verkligen skall bli vad vi vilja att den skall bli, så måste avgifterna, premierna, komma att avsevärt höjas och även höjas över det belopp, vid vilket man nu anser sig böra stanna. Skall pensionsförsäkringen bli vad vi åsyfta, måste vi räkna med, att den måste byggas på försäkringsprincipen, och därav följer ovillkorligen, att något så när rimligt tillmätta avgifter måste betalas. Jag förstår ju full väl, att man även i detta avseende särskilt under sådana allvarliga tider som nu anser sig böra gå fram steg för steg, och jag förstår ju också, att en nödvändig förutsättning för denna utökning av pensionsavgifterna måste vara ett förändrat uppbördssystem med ofta återkommande inbetalningar med små belopp. Men jag har som sagt haft svårt att förstå, att det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet, som dock endast utgör en halv procent under det att pensionsstyrelsen hade gått upp till en procent av inkomsten, om man tänker på den förmån avgiften skulle medföra, skulle kunna verka avskräckande. Emellertid har jag av utskottets utlåtande funnit, att man i det avseendet kan hava olika meningar, och jag skall därför icke längre uppehålla mig heller vid denna punkt.

Jag ber emellertid att få, trots de erinringar, som jag ansett mig böra göra, uttala mitt tack till utskottet för den välvilliga behandling, som denna viktiga fråga erhållit från utskottets sida. Jag måste erkänna, att även vid ett bifall till utskottets förslag en för-

Ang.
ändringar i
lagen om all-
män pensions-
försäkring
m. m.
(Forts.)

Ang.
ändringar i
lagen om all-
män pensions-
försäkring
m. m.
(Forts.)

bättring av pensionsförmånerna sker och därmed ju också en utveckling av pensionsförsäkringen. Jag vågar hoppas, att denna kammare liksom medkammaren skall acceptera åtminstone vad utskottet föreslagit, och jag vågar likaledes hoppas, att det icke skall dröja alltför länge, innan tidsförhållandena skola medgiva, att vi kunna taga ett ytterligare steg till vår alltjämt ofullkomliga pensionsförsäkrings utveckling.

Herr Andersson i Knäppinge: Herr talman, mina herrar! Efter det anförande, som herr statsrådet här har hållit, kan det väl synas förmätet av mig såsom ensam reservant i denna fråga att här uppträda, men jag hoppas att såväl herr statsrådet som kammaren ursäktar, om jag något går in på att motivera, varför jag egentligen har avgivit denna reservation.

För min del har jag den uppfattningen, att man i alla stora frågor, och således även i denna fråga, icke bör se frågorna endast från en sida utan från flera. Det är ju helt naturligt, att ingen — alldeles såsom herr statsrådet vid början av sitt anförande yttrade — vill påstå annat, än att det är en god sak, om man kan åt samhällets och landets nödlidande och behövande göra det bästa möjliga för vad de egentligen skola hava till understöd och levebröd under sina svåra dagar. Men när man ser på detta, måste man även se till möjligheterna att kunna göra något i detta avseende. Under utskottets behandling hava vi naturligtvis haft ganska många utredande framställningar om dessa saker, och även jag är icke blind för, utan jag förstår såväl den ena som den andra punkten i detta avseende, men om man ser på samhällets tillstånd sådant det är för närvarande, och när man får en utredning om vad denna fråga egentligen, såväl som många andra, men särskilt denna fråga innebär, finner man, att det icke är en fråga för tillfället, för stundens uppgifter eller fördelar, utan det är en fråga, som för framtiden medför många både goda och man kan säga även svåra saker att reflektera över. De goda sakerna äro vad gott man kan göra för samhällets man kan säga mindre lyckligt ställda medlemmar. De svåra äro möjligheterna för samhället att uppbära de därmed förenade omkostnaderna. När man ser på huru denna fråga utvecklats enligt de redogörelser, som lämnats oss inom utskottet, och som vi kunna inhämta av statistiken, och huru den så småningom resulterat i ofantliga summor för vårt land, som ovillkorligen skola anskaffas på samma gång som de skola givas ut, när man ser på hur utgifterna för denna rörelse med redan gällande lag hava stigit — vilket jag för min del icke kan se annat än att man nog får fortsätta med för närvarande — om man alltså ser på detta och ser på de ökade siffrorna, som komma till och som också äro angivna i utskottets utlåtande här, när man ser på ökningarna och tänker på vilka möjligheterna äro att undan för undan följa med dessa ökringar och klara dem inom det svenska samhällsskicket genom debiteringar under den ena eller andra formen, så kan man nästan bli va litet förvånad, åtminstone en i de finansiella spörsmålen icke

fullt hemmastadd. Vi se på sid. 5 av utskottets utlåtande, vad ökningen gör redan efter första året efter utskottets förslag, men man häpnar, då man ser vad som under de följande åren följer av kostnadsökningar vid bifall till detta förslag. Det visar, att redan efter några få år är man uppe i en ökning av 10 miljoner kronor, och efter 30 år är man uppe i en ökning av mer än 20 miljoner kronor. I stället för att kostnaderna efter den nuvarande lagen skulle 30 år härefter bliva 43 miljoner kronor, äro de redan med utskottets förslag uppe i över 63 miljoner kronor, när man har nått dessa 30 år, och fortsättning följer naturligtvis därefter. Ja, detta gör ingenting, kan man säga, när man följer den anvisning, som herr statsrådet gav, och debiterar dem på lämpligt sätt, men utgifterna skola dock på alla områden anskaffas av den svenska allmänheten lät vara i den ena eller andra formen. Ja, invändes det även: vi få ju fonder, som samlas genom avgifterna till pensionerna. Vi få således en pensionsfond. Men även denna fond skall uppehållas, förräntas, och således kommer alltsammans ur folkets fickor. Allt detta är ju förhållanden, som vi hava att ge akt på. Men, invänder någon kanske, detta är ju icke annat än till fördel i alla fall, det blir de pensionsberättigade i vårt land, som få njuta fördel därav, och det är ju ändå en välsignelserik gärning, som vi därigenom åstadkomma. Om den saken kunna meningarna vara delade. Det beror på vilket som anses bäst: huruvida Sveriges folk lättast kan underhållas genom att man åstadkommer en fullständigt permanent underhållsmetod för hela Sveriges folk under statens överinseende och genom dess försorg, eller om det ej är bättre att det får ske efter mera allmänna grunder, som hittills varit gällande, där det enskilda intresset och initiativet kanske mera kommit till sin rätt och därmed alltså åstadkommit ökade möjligheter att uppehålla vårt lands folk.

Även jag skulle för min del gärna ha varit med om att instämma i utskottets beslut, om det icke hade varit på grund av sådana omständigheter dels på det ekonomiska och dels på det samhälleliga området. Allmänheten fruktar mer än allt annat möjligheten att nödgas uppehålla just en sådan institution i längden, som i oroväckande grad visar denna utveckling på dessa områden. Det hade enligt mitt förmenande bort vara tillräckligt att avvakta en gynnsammare tidpunkt. Nödvändigheten av att göra denna ökade utgift nu för att i den mån som här sker öka pensionerna är visserligen av en någorlunda ringa betydelse, men dess betydelse är icke så stor för dem det gäller som säkerligen dess mera för den stora allmänheten, om man tänker på möjligheterna att kunna få förtroende och tillit till utvecklingen av pensionsförsäkringen. Det är som sagt endast en utveckling till att pensionstillägget för man kan bliva 225 kronor i stället för 150 och en höjning för kvinna till 210 kronor. En annan sak är också den, att den nu gällande pensionslagen, sådan den är — det har till och med erkänts av herr statsrådet och alla känna det — icke på långt när fyller rättvisa anspråk i vad avser de

*Ang.
ändringar i
lagen om all-
män pensions-
försäkring
m. m.
(Forts.)*

Ang.
ändringar i
lagen om all-
män pensions-
försäkring
m. m.

(Forts.)

ena eller andra individernas eller gruppernas ställning i pensions-hänseende. Många saker är det egentligen som i detta fall kunde påpekas, men jag skall icke ge mig in på detaljförhållanden.

Ser man emellertid t. ex. på § 7, som innehåller bestämmelser rörande de grunder, efter vilka uppskattningen av årsinkomsten för där avsett ändamål skall ske, så är även där åtskilligt att anmärka. Det inkomstminimum, vartill naturaförmånerna där uppskattas, är jag övertygad om icke kan vara ett minimum, som är ägnat att skipa rättvisa mellan olika delar av landet. Det är så olika i det hänseendet i de mera karga bygderna och i de större samhällena, att här kan man säga är en olägenhet av ganska allvarlig art. Där är t. ex. det årliga värdet av bostad i utskottets förslag uppskattat till 60 kronor. Jag är övertygad om, att det finnes platser i vårt land, där bostadshyran långt understiger detta belopp, liksom det även finnes andra, där den överstiger detsamma. Är det då rättvist att använda en så jämnstruken metod för att bestämma denna taxering?

En annan mycket allvarlig sak att peka på är rätten till avgiftspensionerna och olikställigheten mellan man och kvinna i detta hänseende. Detta är visserligen en orättvisa, rörande vilken utskottet nu har hemställt om utredning, men denna utredning borde hava varit verkställd och denna bestämmelse borde hava varit rättad, innan vi i detta kristidstidevarv tagit oss före att på ett mindre tillfredsställande sätt söka tvinga fram en försäkringsinstitution för vårt folk med ganska betungande egenskaper, en institution, som visserligen är till fördel för många men som dock icke är till fördel för alla. Detta är dock en för hela folket gemensam sak, av vilken en stor procent av svenska folket icke får någon nytta. Och då förstår man, att grunderna måste vara rättvist och väl avvägda.

Jag var inne på förhållandet mellan avgiftspensionerna för gift kvinna och man. Det är väl en påtaglig orättvisa, att en kvinna, som blir änka efter en man, vilken kanske varit med om att betala en högre pensionsavgift ända tills den tiden, då han väntat att möjligen få någon nytta därav, icke skall få åtnjuta någon ersättning för mannens inbetalda pensionsavgifter. Detta är en sak, som ovillkorligen måste vinna rättelse.

Jag vill icke fortsätta och ge mig in på några detaljer. Jag vill endast framhålla svårigheten för svenska folket att under de allmänna omständigheter, som för närvarande råda, i avsevärd grad öka sina utgifter. Vi skola besinna, att de årliga utgifterna för denna pensionsförsäkring med understöd, pensioner m. m. samt organisationskostnader redan överstiga 23,000,000 kronor. Och då vi veta, att det är icke mindre än en tiodel av dessa pengar, som utgå till organisationskostnader, så förstå vi även, att detta är en dyrbar inrättning. Och när vi räkna över de pensioner, som redan utgått, finna vi, att de direkt behövande, de som egentligen skulle draga stor nytta av detta, få vidkännas en ganska stor avprutning på det samlade beloppet, innan de få någon direkt

nytta av det. Med aktgivande på alla dessa omständigheter samt svårigheten att öka utgifterna på alla områden måste man förstå, med vilka känslor detta beslut kommer att mötas av den stora allmänheten, när dessa ökade krav skola läggas till utgifterna för det kommunala och landstinget jämte de enskilda krav, som komma på debetsedlarna. Jag har därför icke för närvarande kunnat gå med på ett yrkande i enlighet med utskottets förslag utan har vid utskottets utlåtande fogat en reservation med yrkande om avslag på denna framställning, vilket yrkande jag vidhåller.

*Ang.
ändringar i
lagen om all-
män pensions-
försäkring
m. m.
(Forts.)*

Herr Wiklund: Herr talman! Den föregående talaren har nu uttalat en hel del betänkligheter mot det föreliggande förslaget, ävensom anfört en hel del siffror rörande den kostnadsökning, som ett bifall till utskottets förslag skulle medföra.

Jag vill visserligen icke för min del bestrida, att det kan finnas vissa skäl, som kunna motivera den ståndpunkt, som den föregående talaren såsom reservant mot utskottets betänkande intagit. Det brydsamma läge, vari såväl staten som kommunerna ävensom den enskilde för närvarande befinna sig, gör ju, att man icke kan säga, att det för närvarande är någon så särdeles lämplig tidpunkt för den förändring, som här är föreslagen. Men å andra sidan måste man ju också erkänna, att de nu utgående pensionerna äro skäligen små och att någon förhöjning i desamma bör vara synnerligen önskvärd. Att emellertid en förhöjning av pensionerna måste medföra någon kostnadsökning ligger ju i öppen dag. På annat sätt kan det ju icke ske. Det har även inom utskottet från flera håll varit starkt ifrågasatt att för närvarande helt avstyrka det kungliga förslaget, men man trodde sig slutligen kunna ta åtminstone ett måttligt steg framåt, och så enade man sig till slut om det nu föreliggande förslaget. Genom detta skulle i alla fall en avsevärd höjning av pensionerna komma till stånd, och med den måttliga förhöjning av pensionsavgifterna, som utskottet föreslagit, torde dessa också få anses vara överkomliga och icke på något sätt avskräckande.

Reservanten har framhållit, att det finnes vissa brister i den nuvarande pensionslagen, och att en grundlig revision av lagen bort föregå den nu föreslagna ändringen. Jag måste då erinra honom om, att om riksdagen nu antar det föreliggande förslaget, så kan ju detta icke lägga något hinder i vägen för de ändringar, vilka han i sin reservation antytt. Jag tror också för min del, att reservanten icke skall behöva vänta så särdeles länge, innan dessa ändringar komma till synes, ty sällan har väl någon lagstiftning varit föremål för så mycken omsorg och föremål för så många ändringar som just pensionslagen under den korta tid, den varit gällande. Det föreliggande förslaget är frukten av en kompromiss inom utskottet, och jag tror för min del, att det även för reservanten och för dem, som hysa vissa betänkligheter mot förslaget, kunde vara skäl i att gå med på detta för att undgå något, som för dem kanske vore ännu mindre smakfullt och som går ännu längre.

Utan att nu vidare ingå på de skäl, som tala för bifall för utskot-

Ang.
ändringar i
lagen om all-
män pensions-
försäkring
m. m.

tets förslag och som ju återfinnas i den kungliga propositionen och i utskottets betänkande samt vilka senast utförligt framhållits av herr statsrådet och chefen för socialdepartementet, skall jag, herr talman, inskränka mig till att yrka bifall till utskottets hemställan.

(Forts.)

Herr Gardell: Herr talman! Om man granskar deklARATIONSSedlarna vid taxeringen, så finner man, att åtminstone på landsbygden mannens och hustruns inkomster äro upptagna på samma blankett och att mannen ensam betalar tilläggspensionsavgift. Men om mannen dör vid inträdd pensionsålder, får kvinnan endast åtnjuta avgiftspension och går miste om den pension, som man och hustru i sin krafts dagar gemensamt inbetalt. Detta är en stor orättvisa, och pensionsstyrelsen säger i sitt yttrande, att den även beaktat detta. Jag kan icke förstå, varför icke pensionsstyrelsen försökt avhjälpa denna olägenhet. Så länge pensionsstyrelsen icke har avhjälpt denna olägenhet, vill jag för min del instämna i reservantens förslag och yrkar avslag på utskottets hemställan och bifall till herr Anderssons i Knäppinge reservation.

Häruti instämde herr *Johansson* i Golvvasta.

Herr Magnusson i Kalmar: Herr talman, mina herrar! I anledning av det klagörande anförande, som herr statsrådet och chefen för socialdepartementet för en stund sedan höll, och med hänsyn till den långa föredragningslista, som kammaren i dag har, skall jag inskränka mig till att endast säga några få ord.

Det förhåller sig, såsom utskottets ärade vice ordförande framhöll, att det föreliggande utskottsbetänkandet är en produkt av en kompromiss inom utskottet. Personligen skulle jag helst sett, att utskottet hade tillstyrkt Kungl. Maj:ts förslag oförändrat; men för min personliga del är jag icke heller blind för de ekonomiska svårigheter, vilka för ögonblicket hopat sig, och som också starkt framhöllos av utskottsledamöterna. Då jag varit medveten om, att dessa pensionärer äro i mycket stort behov av en förbättring på sina pensionsbelopp, ansåg jag för min del, att jag hellre borde gå med på denna kompromisslinje, som ändå med 50 % förbättrar deras nuvarande pensionsförmåner. Det är ju ändå en rätt så avsevärd förbättring, som föreslås och det vore mer än egendomligt, om kammaren här skulle avslå utskottets förslag, vilket ju alltid innebär i viss mån en ekonomisk rättvisa åt dessa pensionärer, en rättvisa, som tidigare kommit statens befattninghavare till del. Jag vågar tro, att det finnes väl icke någon inkomsttagare i detta land, som icke under kristiden fått sina inkomster i någon mån förbättrade genom kristidstillägg o. s. v. Dessa pensionärer däremot ha, sedan beloppen fastställdes 1913, ännu icke fått något tillägg, och under kristiden ha dessa belopp avsevärt sjunkit med hänsyn till penningvärdets fall. Jag tror därför, att utskottets förslag är synnerligen väl motiverat med avseende å dessa 50 %:s förhöjning av pensionsbeloppen. Jag tror, att de kostnader, som därmed också bli förenade för staten, skola vara överkomliga, i synnerhet som de största utgifterna inte

behöva äga rum, förrän åtskilliga år fram i tiden. De närmaste åren kan man ju tala om relativt blygsamma belopp.

Den utav motionärerna och nu även av en reservant anförda synpunkten, när det gäller en förbättring av gifta och förut gifta kvinnors pensioner och att densamma är önskvärd, delar jag helt och fullt dess uppfattning i den punkten. Men jag anser det icke vara klokt, att, därför att denna förbättring icke nu kan genomföras, man skulle avslå utskottets förslag och även över huvud taget avböja en förbättring av pensionsförmånerna. Utskottet har ju även beaktat, såsom också förut erinrats, denna ofördelaktiga ställning, som de gifta och förut gifta kvinnorna intaga med avseende på sina avgiftspensioner. Utskottet har även påyrkat en skrivelse om utredning i detta syfte, och jag skulle tro, att pensionsstyrelsen och Kungl. Maj:t även komma att beakta en sådan framställning, så att man med snaraste har att emotse ett förslag i den riktningen. Det synes mig därför, som om den omständigheten, att de gifta och förut gifta kvinnornas ställning är litet ofördelaktig, inte i och för sig skulle vara någon anledning att gå emot utskottets förslag.

Ja, herr talman, med dessa ord skall jag be att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr förste vice talmannen H a m i l t o n: Herr talman! Jag begärde ordet, när herr Andersson i Knäppinge yrkade avslag på utskottets hemställan. Han grundade sitt avslagsyrkande på statsfinansiella skäl, då han var rädd för, att samhället icke skulle kunna bära de bördor, som pensionstilläggen skulle ålägga detsamma. Men, herr Andersson i Knäppinge, statsbidragen för pensionerna utgå ju allenast för att bereda det nödortfästaste uppehälle åt gamla och fattiga, och om dessa icke skola svälta, så måste väl utgiften för deras underhåll utgå i annan form än pension. Den andra formen, är ju fattigvården, och i stället för att avgifterna skulle läggas på staten komma de i så fall att läggas på kommunerna; och de gamla skulle, således i stället för att uppbära pensioner, få åtnjuta fattigvårdsbidrag.

Jag föreställer mig, att det är vida bättre, att de medellösa nödortfesta uppehälle bestrides genom pensioner; det är för dem själva mycket angenämare att uppbära understödet i sådan form, och jag tror därför, att när de ändå skola av allmänna medel ha sitt uppehälle, är det vida bättre, att utgifterna för detsamma påläggas staten i sin helhet än kanske en fattig kommun.

Få beslut ha väl hälsats med sådan glädje i vårt land, som just riksdagens rörande införandet av statspensioneringen; och om man någon gång vill vara närvarande, när pensionerna delas ut, från postkontoren, kan man övertyga sig om, med vilken glädje de gamla taga emot dem, taga emot dem såsom deras rättighet och icke såsom nådegåva. Jag skulle helst velat yrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag, ty de pensionstillägg, som hittills utgått, ha varit alltför små, och med den nedgång i penningvärdet, som skett, hade det varit rikstigast att ansluta sig till Kungl. Maj:ts förslag.

*Ang.
ändringar i
lagen om all-
män pensions-
försäkring
m. m.
(Forts.)*

Ang.
ändringar i
lagen om all-
män pensions-
försäkring
m. m.
(Forts.)

Men då en kompromiss är ingången inom utskottet, vill jag icke störa densamma och skall, under förhoppning, att ytterligare steg i den närmaste framtiden komma att vidtagas för höjning av pensionerna, nu inskränka mig till att yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr H a g e: Herr talman! Jag har också begärt ordet för att yrka bifall till utskottets förslag. Helst skulle jag naturigtvis, i likhet med den föregående talaren, velat yrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag, och jag vill i det sammanhanget säga, att jag förvånar mig över, att det icke funnits möjlighet att i utskottet erhålla majoritet i denna mycket behjärtansvärda fråga för Kungl. Maj:ts förslag. Ty förhållandena på detta område — när man tar i betraktande att dessa pensioner äro så små med hänsyn till det nuvarande penningvärdet — äro ju verkligen sådana, att det torde finnas mycket starka skäl för att regeringens förslag hade blivit antaget; och man kan våga påstå, att med denna kompromiss, så komma fortfarande dessa pensioner, som nu skola utdelas, att med hänsyn till det nuvarande penningvärdet bli ganska obetydliga och betydelselösa.

Men det är icke för att säga den saken, som jag begärt ordet, utan fastmer därför att jag fäst min uppmärksamhet vid en särskild passus i utskottets utlåtande på sid. 6. Det är det stället, där det talas om den räntefot eller den avkastningsprocent, som beräknas på avgiftspensionernas belopp. Där hade utskottet för sin del gjort gällande, att den beräknade avkastningsprocent, som här ligger till grund för avgiftspensionernas belopp, nämligen 4,3 %, är synnerligen liten, och för min del måste jag också tycka, att det förhåller sig på det sättet. Utskottet har emellertid vänt sig till sakkunniga i frågan, och de ha för sin del avrått från att beräkna avkastningsprocenten till ett högre belopp än 4,3 %; och utskottet har då, fastän — såvitt jag förstår av formuleringen — knotande, böjt sig för de sakkunniga.

Jag vågar naturligtvis inte på något sätt uppträda som sakkunnig i denna fråga, och jag får väl, även jag, böja mig för den sakkunskap, som här fällt utslaget. Men jag måste å andra sidan säga, att jag är inte och kan inte bli övertygad av den argumentering, som använts, för att man skulle sätta avkastningsprocenten så lågt som till 4,3 %. Jag har själv varit revisor och är fortfarande och har dessutom suttit med i en stor pensionskassa, nämligen Statens Järnvägars Änke- och Pupillkassa. Vi röra oss där med ett kapital å närmare 40,000,000 kronor, som vi ha utlånat på ungefärligen samma sätt, som det här är fråga om att tillämpa, och med säkerhet av delvis samma slags värdepapper. Nu äro kanske förhållandena en smula särskilt gynnsamma för ifrågavarande kassa, men man har i varje fall under senare år konstaterat, att avkastningen varit ända upp i 5,28 %, och i allmänhet har den hållit sig omkring 5 %. Den lägsta avkastningsprocenten förekom år 1912, då den utgjorde 4,48 %. För närvarande pågår en utredning om denna

kassas ekonomiska ställning, och bland de förutsättningar, som skola ligga till grund härför, har överdirektör Laurin, som anlåtats som sakkunnig, fastställt, att den beräknade avkastningsprocenten bör vara 4,5 %, sålunda 0,2 % högre än den, som här ifrågasättes.

Nu måste konsekvensen av detta förhållande, att avkastningsprocenten beräknas på detta sätt och sålunda sättes alltför lågt, bli, att de personer, som betala sina avgifter och skola åtnjuta avgiftspensionerna — det är ju nu fråga om att höja avgifterna, något som på sina håll säkerligen kommer att mötas med ett visst knot — få betydligt lägre belopp i pension än vad en avkastningsprocent, beräknad på ett annat, fördelaktigare sätt, skulle ge till resultat.

Det har nu visserligen sagts, att man använder en del av ifrågavarande medel till vissa sociala ändamål och att det är denna omständighet, som gör, att man måste taga hänsyn till vissa avbränningar, som föranleda, att man måste räkna med en så låg avkastningsprocent som 4,3 %. Det synes mig då också vara lämpligt, att man tager upp till principdebatt inom riksdagen en sådan sak som denna, huruvida det kan anses riktigt, att dessa avgifter användas för vissa av de ändamål, som här kunna komma i fråga. Man kan väl hellre ifrågasätta, om inte, när det rör sig om att tillgodose vissa sociala ändamål, det vore riktigare att taga ut pengarna härför skattevägen, så att tillskotten till dessa sociala ändamål komme ifrån de större inkomsterna i stället för att de skola tagas från avgifter, som direkt äro inbetalda för att bereda vederbörande en viss pension. Det kan finnas, säger jag, anledning att taga upp denna sak till principdebatt. Det gäller här en så stor principfråga, att det vore skäl, att innan riksdagen medgiver en dylik användning av pengarna, man verkligen undersöker denna sak och avgör, om det är lämpligt att ställa det på det ena eller på det andra sättet.

Det var dessa synpunkter jag här velat föra fram. Det är ju omöjligt att här göra något yrkande beträffande denna fråga, men då man i alla fall har att göra med en så stor principiell fråga, har jag velat föra fram densamma till riksdagens medlemmar. Jag har för övrigt, herr talman, intet annat yrkande att göra än om bifall till utskottets förslag.

Herr Sehlin: Herr talman! Jag skall be att få säga ett ord med anledning av herr Hages yttrande rörande räntefoten. Det är en fråga, som diskuterats ingående i utskottet. Vi hade t. o. m. preliminärt beslutat föreslå höjning i Kungl. Maj:ts förslag i detta avseende, och det var föreslaget 4,8 %. För min del var jag också med om en sådan förhöjning av räntan, men att vi sedan frångingo detta berodde på det officiella utlåtande, som vi erhöilo från sakkunnigt håll och som är intaget här i utskottsbetänkandet. Vi ansågo oss nämligen icke vara tillräckligt inne i frågan för att kunna föreslå denna höjning i strid mot deras mening, som stå såsom ansvariga för fonden i närvarande stund.

• Då vi ville vara med om en dylik förhöjning, var det därför att vi önskade utveckla försäkringssidan av denna sak i den största

Ang.
ändringar i
lagen om all-
män pensions-
försäkring
m. m.
(Forts.)

Ang.
ändringar i
lagen om all-
män pensions-
försäkring
m. m.
(Forts.)

utsträckning, som är möjlig. Det sades av herr Thyren, när denna fråga var uppe 1913, att här har man försökt »att av försäkring och försörjning skapa en levande organism — två siamesiska tvillingar, som komma att kväva varandra». Ja, för min del skulle jag inte ha något emot, om den siamesiska tvilling, som representerar försörjning, så småningom kvävdes av den, som representerar försäkring. Från den synpunkten sympatiserar jag också med den av herr von Koch avgivna reservationen, som går ut på att utvecklingen av detta pensionsväsende må gå i den riktningen, att försäkringen vinner mer och mer utrymme. Då böra också de, som »ätta in sina penningar i denna försäkring, erhålla skälig ränta därå, och därjämte måste naturligtvis också pensionsavgifterna höjas.

Till sist ber jag att få säga, att jag hoppas, att utskottets förslag vinner kammarens godkännande. Jag har hört mig för hos dem, som i mitt län haft att göra med förevarande sak, och enstämmigt har det runtom i bygderna sagts, att om intè större pensioner komma att lämnas, så anser man hela denna fråga till stor del förfelad. Det var stora förhoppningar, som fästes vid det förslag till pensionsförsäkring, som antogs år 1913 — de som voro med då minnas det väl. Det sades av dåvarande civilministern, att nu ha vi tagit ett stort steg på vägen mot fattigdomens avskaffande: »Det skall för många tusental vara slut med det knappa nådebrödet och fattighuset såsom mål och tillflykt efter en lång och arbetstyngd, ofta med bittra försakelser förenad arbetsdag.» Ja, den förhoppningen har hittills i mycket ringa grad gått i uppfyllelse. Jag tror snarare, att herr Pettersson i Södertälje fått rätt, när han den gången sade, att man kommer att bli mycket förvånad över de orimligt låga pensionerna. Detta har man också blivit. Pensionsstyrelsen säger också i sitt förslag, att skall icke hela denna anordning råka i fullkomlig misskredit, bör något göras för att få en förhöjning till stånd. Här är nu ett litet steg taget, och jag hoppas, att riksdagen går med på det. Det är sant, att statens finanser äro dåliga. Det är en tung tid, tung för alla, men tyngst för dem, som det här gäller, de orkeslösa och utslitna. Staten kan lättare bära bördorna än dessa.

Härmed var överläggningen slutad. Herr talmannen framställde propositioner dels på bifall till utskottets hemställan i förevarande punkt, dels ock på bifall till den av herr Andersson i Knäppinge avgivna, vid utlåtandet fogade reservationen; och förklarade herr talmannen sig anse svaren hava utfallit med övervägande ja för den förra propositionen. Votering begärdes likväl, i anledning varav nu uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller andra sammansatta stats- och andra lagutskottets hemställan i punkten 1) av utskottets förevarande utlåtande nr 7, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit den av herr Andersson i Knäppinge avgivna, vid utlåtandet fogade reservationen.

Omröstningen utföll med 145 ja mot 42 nej; och hade kammaren alltså bifallit utskottets hemställan.

Punkten 2:o).

Utskottets hemställan bifölles.

§ 4.

Föredrogos vart för sig

andra sammansatta stats- och andra lagutskottets utlåtanden:

nr 8, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för bestridande av den på staten belöpande kostnad för pensions-tillägg och understöd enligt lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring m. m.;

nr 9, i anledning av väckt motion om dyrtidstillägg å pensions-tillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring samt ökning därav; och

nr 10, i anledning av väckt motion om fördubbling av vissa på grund av olycksfall i arbete utgående ersättningsbelopp; samt

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 44, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående vissa ändringar i förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften m. m. ävensom i ämnet väckta motioner; och

nr 45, i anledning av väckt motion om fortsatt tillämpning av förordningen rörande en särskild stämpelavgift vid köp m. m. av vissa lyxvaror.

Kammaren biföll vad utskotten i nämnda utlåtanden och betänkanden hemställt.

§ 5.

Å föredragningslistan fanns härefter upptaget bevillningsutskottets memorial, nr 46, med föranledande av kamrarnas återremiss i viss del av bevillningsutskottets betänkande nr 36, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till förordning om allmän fastighetstaxering år 1922 ävensom en i ämnet väckt motion m. m.

I betänkande nr 36 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om allmän fastighetstaxering år 1922 ävensom en i ämnet väckt motion hade bevillningsutskottet hem-

*Ang.
ändringar i
lagen om all-
män pensions-
försäkring
m. m.
(Forta.)*

*Ang.
förordning om
allmän fastig-
hetstaxering
år 1922.*

Ang.
förorordning om
allmän fastig-
hetstaxering
år 1922.
(Forts.)

ställt, bland annat, att riksdagen måtte antaga ett förslag till förordning om allmän fastighetstaxering år 1922 av den lydelse, utskottets berörda betänkande innehöller.

Vid detta ärendes behandling i kamrarna hade båda kamrarna godkänt utskottets omförmälda förslag med viss redaktionell ändring, dock att till utskottet återförvisats av första kammaren den i förslaget ingående instruktionen för värdesättning å skogsmark och växande skog och av andra kammaren femte punkten i samma instruktion.

I ändamål av sammanjämknings hemställde nu utskottet i föreliggande memorial,

dels att första kammaren måtte, med biträdande av andra kammarens beslut, godkänna det förslag till instruktion för värdesättning å skogsmark och växande skog, som i utskottets betänkande nr 36 betecknats såsom »utskottets förslag», med undantag av femte punkten;

dels ock att vardera kammaren måtte besluta, att femte punkten i nämnda instruktion skulle erhålla den i sagda förslag angivna lydelsen med följande ändring:

5. Värdet i penningar av den sålunda uppskattade årliga virkesavkastningen beräknas efter virkets nettovärde per kubikmeter å rot enligt de pris, som för liknande sortiment under åren 1912—1919 i genomsnitt varit å orten gällande. Finnes — — — närmast.

Reservation hade likväl avgivits av herrar *Gustaf Nilsson*, *P. Alb. Bergström*, *Björnsson* och *Lövgren* i Nyborg.

Första stycket av utskottets hemställan föredrogs; och beslöt kammaren lägga nämnda stycke till handlingarna.

Härefter föredrogs andra stycket. Därvid yttrade:

Herr *Lövgren* i Nyborg: Herr talman! Då jag är med om den blanka reservation, som är fogad vid förevarande utskotts-betänkande, är det på den grund, att jag ansett, att vad utskottet här föreslagit icke alls kan kallas en sammanjämknings-saken ligger ju så till, att enligt andra kammarens beslut en uppskattning efter genomsnittsvärdet under de åtta senaste åren skulle exempelvis för övre Norrbottens och nedre Skellefteå revir leda till en sådan siffra, som 5:21, under det första kammarens beslut skulle innebära en siffra av 4:76. Enligt det s. k. sammanjämknings-förslaget skulle åter motsvarande siffra vara 4:20. Så är det utefter hela linjen, för det ena reviret efter det andra: sammanjämkningsförslaget så att säga ligger under det beslut, som antogs av första kammaren. Jag har ansett mig böra protestera mot ett dylikt sätt att sammanjämka. På grund av sakens läge har jag emellertid icke möjlighet att göra något yrkande.

Herr *Sköld*: Herr talman! Det är klart, att om det vore på

det sättet, att det här föreläge en sammanjämkning mellan olika ståndpunkter herr Lövgren i Nyborg skulle ha rätt. Det förhåller sig emellertid så, att kamrarna inte på något sätt stannat i skiljaktiga beslut, utan saken ligger så till, att man i sista stund fick klart för sig, att virkespriserna under år 1920 växlat från tid till annan på sådant sätt, att det var omöjligt att lägga detta års virkespriser till grund för taxeringen — man skulle då kunna komma till de mest absurda resultat.

*Ang.
förordning om
allmän fastig-
hetstaxering
år 1922.
(Forts.)*

Herr Lövgren i Nyborg kan ha rätt i, att utskottets förslag i denna punkt innebär kanske lägre värden än t. o. m. dem, som reservernerna förut avsett. Ja, därmed förhåller det sig så, att vi vid bestämmande av 8-årsperioden ha tagit bort å ena sidan år 1920, å andra sidan även år 1911, och nu har inte borttagandet av år 1911 räckt till att neutralisera den förändring, som uppstod därigenom, att 1920 bortföll. Det kan vara att beklaga, att utskottets förslag innebär en försämring i fråga om taxeringsvärdenas storlek, men å andra sidan hade det varit tekniskt omöjligt att medtaga år 1920, enligt de upplysningar, som erhållits från domänstyrelsen. Jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Olsson i Kullenbergstorp: Herr talman! Jag skall endast be att få meddela, att den formulering utskottet först föreslog i bestämmelsen om tillämpning av genomsnittsvärdet för de åtta senaste åren, ansågs i någon mån oklar. För att ordna upp denna sak hemställdes det då i utskottet, om man inte kunde låta en viss bestämd åttaårsperiod ligga till grund i förevarande avseende, omfattande åren 1912—1919. Det var herr Sköld, som här var förslagsställare, och vi andra i utskottet följde honom. Vi ansågo nämligen, att det var av vikt, att någon tvekan icke kunde råda om vad som menades med den åttaårsperiod, som här skulle komma till användning. Vi höllo före, att herr Skölds förslag var bra, och vi fäste oss inte särskilt vid vilken betydelse detta skulle få för taxeringsvärdenas storlek. Jag tror inte, att det var någon som räknade ut, om dessa skulle bli större eller mindre. Det var inte denna sak, som över huvud här var för oss det avgörande, utan det väsentliga syntes oss vara, att man kunde räkna med en fast period i detta hänseende, så att man i fortsättningen kunde gå fram på den riktiga vägen. Jag tror verkligen, att ett sådant resonemang är hållbart. Jag anser, att när man skall lägga skatter, man inte uteslutande får sikta till de allra högsta beloppen, oavsett hur man eljest förfar.

Herr talman, jag ber att få yrka bifall till sammanjämkningsförslaget.

Vidare anfördes ej. Kamraren biföll vad utskottet i förevarande stycke hemställt.

§ 6.

Föredrogos vart efter annat
bankoutskottets utlåtanden:

nr 52, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till dels lag om ändring i vissa delar av lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse, dels ock lag om ändrad lydelse av 29 § i lagen den 29 juli 1892 angående sparbanker jämte i ämnet väckta motioner;

nr 57, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer m. m.;

nr 58, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl., m. m.;

nr 59, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dyrtidstillägg för år 1921 åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare;

nr 60, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående rätt till dyrtidstillägg å understöd åt äldre behövande flickskollärlärinnor;

nr 61, i anledning av framställningar om dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare hos riksdagen eller i dess verk; och

nr 62, i anledning av framställningar om dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare hos riksdagen eller i dess verk; samt

andra sammansatta stats- och andra lagutskottets memorial, nr 11, angående ersättning åt andra sammansatta stats- och andra lagutskottets sekreterare och vaktmästare.

Utskottens i nämnda utlåtanden och memorial gjorda framställningar blevo av kammaren bifallna.

§ 7.

*Ang.
ändringar i
lagen om
skogsaccis
m. m.*

Vidare förekom till behandling bevillningsutskottets betänkande, nr 48, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om vissa ändringar i lagen den 11 oktober 1912 om skogsaccis och om virkestaxering ävensom i ämnet väckta motioner.

Genom proposition den 18 mars 1921, nr 246, vilken hänvisats till bevillningsutskottet, hade Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga följande

Förslag

till

lag om vissa ändringar i lagen den 11 oktober 1912 (nr 274) om skogsaccis och om virkestaxering.

Härigenom förordnas, att 1 §, 34 § 1 mom., 35 § 1 mom. samt 36 § i lagen den 11 oktober 1912 om skogsaccis och om virkestaxering skola i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

För avverkat virke — — — skogsaccis.

Skogsaccis utgår, räknat för etthundra kronor av virkets taxerade värde, med hälften av det belopp, vilket under det år, taxeringen sker, på grund av kommunal- och kyrkostämmors beslut sammanlagt utgöres inom kommunen för etthundra kronor skattepliktig inkomst, beräknad på sätt i förordningen om kommunalstyrelse på landet stadgas, dock icke med mera än en för hundra av det taxerade värdet.

För avverkat virke — — — skogsvårdsavgift.

34 § 1 mom.

Alla prövningsnämndens beslut — — — förändringar.

Därest prövningsnämnden i fråga om annat än det av den avgiftspliktige föreslagna skogsvärdet vid taxeringen icke följt av den avgiftspliktige lämnad deklARATION, skall genom protokollförändrandens försorg underrättelse, i vad mån avvikelse skett och om skälen därför i rekommenderat brev med allmänna posten, så fort ske kan, kostnadsfritt tillsändas den avgiftspliktige under den i deklARATIONEN angivna adress.

35 § 1 mom.

Har den — — — föra talan.

Eljest må besvär — — — gått skogsvårdsstyrelsen emot. Besvären ställas till kammarrätten och skola före klockan tolv på sista helgfria dagen i december månad det år, då taxeringen ägt rum, vid påföljd, om den tid försittes, att besvären icke varda upptagna till prövning, ingivas till Kungl. Maj:ts befallningshavande i det län, där taxeringen ägt rum; dock må icke den omständigheten, att besvären i stället för till sistnämnda myndighet ingivits eller insänts till kammarrätten, utgöra hinder för deras upptagande till prövning, därest besvären dit inkommit före utgången av den här ovan stadgade besvärstid. I sådant fall skola besvären av kammarrätten omedelbart översändas till vederbörande befallningshavande. Sedan över inkomna besvär förklaring — — — anses påkalla.

Den, vilkens deklARATION, icke blivit av kommunalnämnden följd, och vilken ej heller före den 15 juni erhållit underrättelse, som föreskrives i 22 § 2 mom., så ock den, som efter klagan av skogsvårdsstyrelse — — — han uppgivit.

36 §.

Den, som fått sig påförd taxering för avverkat virke å ort, där han icke varit deklARATIONSSKYLDIG, så ock den, vilkens deklARATION ej blivit vid taxeringen följd och vilken ej heller före den 1 december erhållit underrättelse, som föreskrives i 22 § 2 mom. eller 34 § 1 mom., äger att häröver hos kammarrätten anföra besvär. Besvären skola inom natt och år, efter det avgift på grund av taxeringen honom avfordrats, ingivas till Kungl. Maj:ts befallningshavande i det län, inom vilket taxeringen skett, vid påföljd, om den tid försittes, att besvären icke varda upptagna till prövning; dock må icke

Ang.
ändringar i
lagen om
skogsaccis
m. m.
(Forts.)

Ang.
ändringar i
lagen om
skogsaccis
m. m.
(Forts.)

den omständigheten, att besvären i stället för till sistnämnda myndighet ingivits eller insänts till kammarrätten, utgöra hinder för deras upptagande till prövning, därest besvären dit inkommit före utgången av den stadgade besvärstiden. I sådant fall skola besvären av kammarrätten omedelbart överlämnas till vederbörande befallningshavande. Sedan besvären inkommit till Kungl. Maj:ts befallningshavande, förfares med ärendet i enahanda ordning, som i 35 § 1 mom. stadgas.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, av trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Till utskottets behandling hade även överlämnats två i anledning av propositionen väckta lika lydande motioner, nämligen nr 202 i första kammaren av herrar *Trygger* och *Sederholm* samt nr 303 i andra kammaren av herr *Lindman m. fl.*

Utskottet hemställde att riksdagen, med avslag å ovanberörda motioner och med förklarande att Kungl. Maj:ts förslag icke kunnat i oförändrat skick bifallas, måtte antaga förslaget med den ändring, att bestämmelsen om lagens ikraftträdande erhöles följande lydelse:

»Denna lag träder i kraft, i vad densamma avser 1 §, den 1 januari 1922 och beträffande övriga paragrafer dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, av trycket utkommit i Svensk författningssamling.»

Vid betänkandet voro emellertid fogade reservationer:

av herrar *Örne, Johansson* i Kullersta, *P. Alb. Bergström, Björnsson, Sköld, Uddenberg* och *Lövgren* i Nyborg, som ansett, att utskottet bort hemställa, att riksdagen, med avslag å ovanberörda motioner och med förklarande att Kungl. Maj:ts förslag icke kunnat i oförändrat skick bifallas, måtte besluta:

1:o att avslå Kungl. Maj:ts proposition i vad den avsåge ändring av 1 § i lagen den 11 oktober 1912 om skogsaccis och virkestaxering; och

2:o att bifalla Kungl. Maj:ts proposition i vad den avsåge ändringar i 34 § 1 mom., 35 § 1 mom. och 36 § i samma lag;

av herrar *Rune* och *Olsson* i Ramsta, vilka inom utskottet framställt yrkande om avslag å såväl Kungl. Maj:ts proposition i vad den avsåge 1 § som ock de väckta motionerna;

av herrar *Antonsson, Wijk, Lithander, Kant* och *Brännström*, som ansett, att bestämmelsen om tiden för ikraftträdandet bort hava följande lydelse:

»Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, av trycket utkommit i Svensk författningssamling, och åligger det kommunalnämnden att i vederbörande skogsaccislängd införa de rättelser, som må föranledas av den i 1 § företagna ändring»;

av herr *Heyman*, vilken ansett sig icke kunna biträda utskottets förslag utan hemställt om bifall till de i ämnet väckta motionerna; samt

av herrar *Wohlin*, *Ahlmans Olof Olsson* och *Olsson* i Kullenbergstorp i fråga om motiveringen.

*Ang.
ändringar i
lagen om
skogsacci-
m. m.
(Forts.)*

Utskottets hemställan föredrogs. Därefter yttrade:

Chefen för finansdepartementet herr statsrådet *Beskow*:
Herr talman, mina herrar! 1920 års riksdag anhöll i skrivelse till Kungl. Maj:t, att Kungl. Maj:t skulle med beaktande av de synpunkter, som detta års kommunalskatteutskott framhållit, föranstalta om en utredning rörande ordnandet av frågan om skattskyldigs rätt till avdrag från kommunalutskylder till den borgerliga och kyrkliga kommunen för belopp, motsvarande erlagd skogsaccis, och det begärdes också förslag härom till innevarande års riksdag.

I mitt anförande till statsrådsprotokollet, när föreliggande ärende avläts till riksdagen, framhöll jag, att man inom finansdepartementet gjort allt vad göras kunde för att få fram ett sådant förslag, som riksdagen önskade erhålla, och som kunde av riksdagen antagas. Detta har emellertid icke lyckats. Det förslag, som utarbetades i enlighet med de riktlinjer, riksdagen dragit upp, var icke av den natur, att det lämpligen kunde godkännas. Jag vågar påstå, att detta förhållande inte kan tillskrivas den omständigheten, att man inte gjort saken till föremål för en sådan utredning, som riksdagen kunde begära.

Jag var nu för min del av den åsikten, att jag inte kunde med gott samvete tillstyrka antagandet av ett sådant förslag, som endast i ringa grad tillgodosåg kravet på en verklig rättvisa, ett förslag, som också i tillämpningen skulle vållat skattmyndigheterna mycket stora svårigheter. Man kunde ju då tänkt sig, att jag i likhet med åtskilliga reservanter i bevillningsutskottet i stället skulle ha föredragit att inte föreslå avgivandet av *något* förslag i ärendet till detta års riksdag. Det föreföll mig i alla fall, som om förhållandena, tack vare ändringar i skattelagstiftningen, så väsentligt ändrats, att det kunde vara skäl i, att ändrade bestämmelser i detta avseende träffades.

När skogsaccisen en gång infördes, var skälet härtill dels detta, att man ansåg, att skogen som sådan, den växande skogen, inte beskattades tillräckligt — det fanns ju ingen särskild inkomstskatt, som träffade avverkningen — och dels, att man ansåg, att fastigheterna, skogsfastigheterna, voro väl lågt upptaxerade, varför man vid sådant förhållande ansåg, att beskattningen skulle pressas upp genom en skatt på avverkningen. På så sätt kom skogsaccisen till. Av de nämnda skälen har nu det förra bortfallit. Skogsinkomsterna beskattas ju som vanlig inkomst. Det senare skälet står emellertid ännu kvar, och konsekvensen synes då bli,

Ang.
ändringar i
lagen om
skogsaccis
m. m.
(Forts.)

att det är skäl att bibehålla skogsaccisen men med lägre belopp än det, varmed den förut utgått. I detta förslag har man då räknat med en skogsaccis hälften så stor som den förutvarande.

I viss mån torde också genom ett dylikt förslag den av 1920 års riksdag betonade garantisynpunkten ha tillgodosetts. Det kan antagas, att den avdragsrätt, som år 1920 förutsattes, kommer att utnyttjas i stort sett till hälften, låt vara att den ena kommunen kan vara något bättre ställd än den andra — man lär dock inte få antaga att ojämnheterna bli särskilt stora.

Under sådana förhållanden anser jag, att ett bifall till den av herr Heyman avgivna reservationen icke har fog för sig. Å andra sidan finner jag rättvisan kräva, att någon reduktion av skogsaccisen vidtages. Man kommer därvid lämpligen fram till, att man bör göra denna reduktion med hälften, och frågan blir då bara, om lagen omedelbart skall tillämpas eller först från år 1922. Man invänder nu mot en omedelbar tillämpning, att kommunalnämnden, som skall ha sitt arbete färdigt till den 1 juli, i så fall får sätta sig ner och räkna om skattelistorna. Såvitt jag förstår, erbjuder emellertid detta ingen större svårighet, då det bara är fråga om att dividera de påförda skogsaccisbeloppen till hälften.

Herr Sköld: Herr talman! Jag kan inte underlåta att i detta sammanhang rikta kammarens uppmärksamhet på det beslut rörande komunalskattereformen, som fattades i fjol såväl i denna som i första kammaren — jag menar beslutet om det s. k. provisoriet. Jag tror, att en del av denna kammares ledamöter erinra sig, att det vid detta tillfälle med skärpa påpekades från socialdemokratiskt håll, att det antagligen skulle visa sig tekniskt omöjligt att utforma en avdragsrätt för skogsaccisen — det var flera talare ur det socialdemokratiska partiet, som framhöllo detta. Ifrån riksdagsmajoritetens sida fästes intet avseende härvid; anmärkningarna togos inte upp, man gick förbi dem, man resonerade inte, man bara marscherade. Och i dag stå vi vid den tidpunkt, då Kungl. Maj:t försökt tillmötesgå riksdagsskrivelsen om avdragsrätt för skogsaccisen. Kungl. Maj:t finner nu utvägen omöjlig, Kungl. Maj:t har kommit fram till precis samma ståndpunkt, som socialdemokraterna intogo vid tiden för riksdagsbeslutet i fjol.

Nu kan man naturligtvis fråga sig, vad Kungl. Maj:t skulle ha gjort, när man fann, att det var omöjligt att effektuera riksdagens önskan från förlidet år. Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet har då valt att föreslå en nedskrivning av skogsaccisen till hälften. Jag vill för min del påstå, att någonting sådant har riksdagen aldrig begärt, och jag vill likaledes påstå, att detta förslag ligger fullständigt vid sidan om själva grundtanken i komunalskattebeslutet vid förra årets riksdag. Såsom vi i vår reservation vid utskottsbetänkandet ha påpekat, är grundtanken i detta riksdagsbeslut, att var och en skall skatta för sin inkomst, antingen inkomsten härflyter ur jordbruk, skogsbruk eller någon annan inkomstkälla. Men för att upprätthålla en garanti

för kommunerna, för att dessa skulle veta vad de ha att röra sig med och för att man inte vid abnormala förhållanden fullständigt skulle strandsätta dem, beslöts det, dels att kommunerna skulle garanteras en fastighetsskatt, som utgår med 6 % å jordbruksfastighets och 5 % å annan fastighets taxeringsvärde, dels att skogsaccisen skulle utgå efter de grunder, som gällde vid tiden för förra riksdagens beslut i kommunalskattefrågan. För denna fastighetsskatt och skogsaccis skulle sedan de skattskyldiga få lov att göra avdrag, i den mån taxerad inkomst fanns, från vilken avdrag kunde ske. Detta vill med andra ord säga, att de skattskyldiga inte skulle kunna undslippa fastighetsskatt och skogsaccis förr än det funnes andra skatteobjekt att ställa till kommunernas förfogande.

Nu kommer Kungl. Maj:t och föreslår, att halva skogsaccisen utan vidare skall strykas. Förslaget skapar ingen garanti för att kommunerna på annat håll få igen den förlust, de härigenom lida. Det enda Kungl. Maj:t kan säga och det enda herr statsrådet i dag haft att säga, är, att man kan våga antagandet, att om en avdragsrätt verkligen hade kunnat genomföras, resultatet skulle ha blivit, att avdrag med halva skogsaccisbeloppet skulle ha kommit till stånd. Jag vill då fråga: hur vet man detta? Och även om det sagda vore riktigt, finge man ändå inte ett fullkomligt ändamålsenligt tillvägagångssätt. Det är nämligen klart, att om man i hela landet i genomsnitt skulle lyckas göra avdrag med belopp motsvarande hälften av skogsaccisen, det givetvis kunde beträffande enskilda kommuner inträffa, att det i den ena kommunen blev avdrag med t. ex. 10 %, i den andra med t. ex. 90 %. Detta system kunde vara lämpligt, för den händelse skogsaccisen vore en statsskatt, men då den är en kommunalskatt, är det givet, att man inte får resonera på detta sätt. Man tager här utan vidare bort för kommunerna deras garanterade skatteobjekt, och man ger icke något annat i stället, såsom meningen var enligt fjolårets riksdagsbeslut.

Jag tycker alltså, att det vore märkvärdigt, om riksdagen ginge åstad och omedelbart minskade skogsaccisen till hälften. Det är inte på något sätt visat, hur det skulle ställa sig med kommunernas ekonomi efter ett sådant förfaringssätt. Det är inte heller på något sätt utrett, hur skattetrycket skulle komma att fördela sig olika skattskyldiga emellan. Då nu riksdagsmajoriteten i denna fråga — samma majoritet, som förra året satt i riksdagen, sitter ju även nu — med sådan envishet framhärddade vid sitt beslut i fjol — på grundvalarna av beskattningen skulle man ju absolut inte få rubba — vore det väl besynnerligt, om riksdagen redan nu skulle vara färdig att riva ned vad som byggdes upp förra året, och riva ned det inte på det sättet, att man får något bättre till stånd i stället, utan så, att man bereder många kommuner, som bygga hela sin ekonomi på beskattning av skog, olidliga förhållanden.

Jag kan från dessa synpunkter, herr talman, inte annat än
Andra kammarens protokoll 1921. Nr 54.

Ang.
ändringar i
lagen om
skogsaccis
m. m.
(Forts.)

Ang.
ändringar i
lagen om
skogsaccis
m. m.

(Forts.)

yrka bifall till den reservation, som är fogad vid detta betänkande av herr Örne m. fl., en reservation, som går ut på avslag på den ändring i § 1 i förordningen om skogsaccis och virkestaxering, som Kungl. Maj:t föreslår i sin proposition.

Herr O l s s o n i Kullenbergstorp: Herr talman! Jag vet inte, om det tjänar mycket till att varje gång, det är fråga om att göra en komplettering eller förändring av fjolårets beslut i kommunalskattefrågan, draga fram huvudgrunderna för denna reform, ty vi, som icke voro med om densamma, ha tillräckligt många gånger sagt ifrån, att vi ogilla reformen.

När den här propositionen kom till oss i utskottet, gjorde jag mig all möda att sätta mig in i saken, och jag kan med anledning av herr statsrådets anförande icke underlåta att säga, att om det vore någon mening i, att man över huvud taget skulle få kvitta ut skogsaccisen mot vad man erlagt i inkomstskatt, så skulle naturligtvis detta icke ge så mycket som hela skogsaccisens netto till kommunerna. Det är solklara ting. Nu framhöll emellertid herr Sköld, att det icke är utrett, hur förslaget drabbar de enskilda och hur det drabbar kommunerna. Ja, herr Sköld, jag lever inte och Ni lever heller icke den dag, då skatterna falla absolut rätt uträknade. Det kommer ej att ske vare sig efter bärkraft eller efter något annat system.

Nu är det synnerligen förvånande, att de herrar, som väckt motion i ämnet här i år, in i det sista vidhålla fjolårets beslut och vilja sätta det i system. Jag har emellertid i dag icke hört av dessa motionärer. De ha kanske funnit sig övertygade om, att det absolut icke låter sig göra att genomföra ett sådant förslag, och därför skall jag icke hålla mig till den sidan av saken.

När herr Sköld säger, att ingenting kommit i stället för vad man nu vill taga bort, så ber jag få påpeka, att just det kommit i stället, att man nu skall uppskatta skogen rationellt, och alla ha medgivit eller åtminstone en hel del, att så icke varit förhållandet hittilldags. Och då skulle väl själva fastighetsbeskattningen ge kommunerna avsevärt mera än förut. Det är icke tu tal om annat, än att ifall skogskapitalet varit upptaxerat till sitt verkliga värde under den gamla regimen, skulle ingen människa fallit på den idén att införa skogsaccis här i landet, ty det är ju den mest uppenbara dubbelbeskattning, som tänkas kan. Jag var med i riksdagen den gång när skogsaccisen infördes. Jag kände då icke till skogsförhållandena i landet och frågade därför, varför man skulle införa en sådan skatt, när man redan förut hade skatt på skog. Man sade, att denna icke var upptagen till sitt värde, ty då vore det ju orimligt att lägga en ny skatt på skogen. Man sade: om det är en värderik skog, för vilken det gäller så långa avverkningskontrakt som på femtio år, skulle den bonde, som äger skogen, bli ruinerad på ett par år, om denna skog, som rätteligen icke är hans utan avverkarens, bleve upptaxerad till fulla värdet. Därför togs skogsaccisen som ett skattesurrogat, det vågar jag påstå. Men jag hör ingen med övertygelse säga, att detta är en bra skatteform. då även fastighetsskatt utgår på skogsmarken.

Nu är förhållandet det, att vad riksdagen skrev om i fjol är oframkomligt. Vi ha inom utskottet gått så långt vi kunnat med hänsyn därtill, att skogen blir beskattad även i fastighetsväg. I förbigående vill jag säga, att det icke är min idé, ty jag vill ha skatt på avverkning. Men man får respektera majoriteten och vad den kommer till. Jag har då särskilt fäst mig vid två omständigheter, och det är, att den dåliga beskattningen av skogsmarkerna skulle bli ändrad till det bättre, och vidare att utredningen visat, att avdrag icke kan göras. Då är det orimligt att säga, att vi likväl skola bibehålla skogsaccisen vid två procent, därför att annars icke det hela skulle gå i lås. Jag kan icke förstå ett sådant resonemang, och jag vill ännu en gång understryka, att det icke är möjligt att få varje medborgare rätt upptaxerad efter skattekraft, ty det skulle förutsätta sådana apparater, att det kostade mera att hålla dem igång än vad som motsvarade den ökning i skatt, som man på det sättet skulle få in.

Jag vill nu uttala mitt tack till regeringen, för att den icke sökt lösa en olöslig knut, utan huggit den av och föreslår en reducering av skogsaccisen till hälften, så att den ändå står kvar. I en hel del kommuner vinnes härmed sannolikt i stort sett lika mycket, som ifall man dragit av hela accisen å fastighetsskatten. Då kan man icke säga, att man härigenom begär så synnerligen stor orätt, utan jag tror, att detta verkligen är en god lösning, och jag kan icke dela herr Skölds uppfattning, att den skulle vara så absolut omöjlig. Man har ju alla möjligheter öppna att i fortsättningen av utredningen klargöra, hur man verkligen skall lägga den definitiva skogsbeskattningen.

Då herr statsrådet icke synes riktigt tycka om, att utskottsmajoriteten i sitt förslag satt lagens ikraftträdande till den 1 januari 1922, vill jag säga, att detta grundar sig därpå, att under år 1922 för första gången sker en uppskattning av skogen på det nya sättet. Förrän vi äro framme vid det, finnas icke några rimliga skäl att nedsätta den nu gällande skogsaccisen, ej heller att riva itu årets taxering till skogsaccis, vilken skall vara gjord färdig den 1 juni. Det är bestämt icke realskäl, som ligga till grund för förslaget att vidtaga ändring före den 1 januari 1922, utan tvärt om, ifall man velat vara riktigt noga, skulle man till och med här gått ännu längre fram i tiden, men det ha vi heller icke trott vara absolut nödvändigt.

För att icke behöva begära ordet ännu en gång ber jag blott få säga, att det är åtskilligt i motiveringen, som vi tre reservanter icke kunna gilla, men jag skall icke uppehålla diskussionen med att utlägga det, därför att jag icke finner det så synnerligen viktigt. När det i ett utskott med tjugo ledamöter finnes aderton reservanter, blir det nog resonemang ändå, utan att man hänger upp sig på en eller annan rad i motiveringen.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Brännström: Herr talman! Då vi, som tillhörde utskottsmajoriteten och som stodo för det beslut i kommunalskatte-

Ang.
ändringar i
lagen om
skogsaccis
m. m.
(Forts.)

frågan, vilket fattades av förra årets riksdag, icke på den korta tid, som stod oss till buds, hunno utarbета förslag till lösning av den föreliggande frågan på det sätt, som enligt vårt förmenande är det principiellt riktiga, nämligen så, att man för att undvika dubbelbeskattning skulle från fastighetsskatten avdraga ett belopp, motsvarande erlagd skogsaccis, föreslogo vi en skrivelse till Kungl. Maj:t och begärde utredning i ämnet, och en sådan ha vi nu fått. Principiellt stå vi kvar på vår tidigare ståndpunkt, nämligen att genom återbetalning av erlagd skogsaccis dubbelbeskattning skulle undvikas. Det enda förslag, som under utredningen framkommit i det avseendet, eller det s. k. Smerlingska, ger emellertid icke vad vi avsett och velat, alldenstund avdraget enligt detta förslag knappast torde bli effektivt. Jag skall icke upptaga tiden med att gå in på detaljerna i förslaget, utan vill endast påpeka, att det innebär en avvikelse från de av riksdagen uttalade önskemålen därigenom, att endast jordägare skulle få göra avdrag men icke avverkningsrättsinnehavare. När skogsaccisen tillkom, pålades den samtliga avverkare. Om man följer de Smerlingska linjerna, skulle man frågå denna principiella uppfattning genom att låta endast jordägare men icke övriga avverkare få göra avdrag. Avdrag skulle vidare icke få ske för annan del av skogsaccisen än den, som gått till den borgerliga kommunen. Det torde stå klart, att med dessa inskränkningar kommer ett avdrag icke att avhjälpa den dubbelbeskattning, som ett bibehållande av den nuvarande skogsaccisen innebär.

Då har, såsom förut sagts, Kungl. Maj:t för att lösa frågan i en proposition föreslagit, att skogsaccisen skulle nedsättas till halva beloppet. Det är icke principiellt detsamma som riksdagen ursprungligen tänkt sig, men jag vågar påstå, att det reellt kommer att bli ungefär detsamma.

Gentemot herr Sköld vill jag framhålla, att någon förskjutning av skattetrycket mellan olika skattedragare icke kommer att ske, om man sänker skogsaccisen med hälften. Jag har försökt att från åtskilliga Norrlandskommuner taga reda på hur saken skulle ställa sig. Skogsaccistaxeringen är i tre kommuner varifrån jag erhållit uppgifter redan avslutad, och jag har också fått ett sammandrag från dessa kommuner även för inkomsttaxeringen. Genom de uppgifter, som erhållits, har jag kommit till det resultatet, att om den nuvarande skogsaccisen bibehölles och ett avdrag i sådan form, som vi tänkte oss förlidet år kunnat genomföras, hade den erlagda skogsaccisen fått återbetalas till allra största delen. Då står det klart för envar, att i sådana fall skogsaccisen som skattekölla ej är av någon vidare betydelse. Jag tror därför, att man kan säga, att en skogsaccis, som utgår med halva beloppet, ger mera till kommunerna, och att den icke är ägnad att förrycka skattebördan för övriga skattedragare i högre grad, än om avdragsformen hade tillämpats.

Av dessa skäl har jag gått med på Kungl. Maj:ts förslag, då jag funnit, att det för närvarande är den enda framkomliga vägen. Ehuru det är så, som framhållits av herr statsrådet och chefen för finansdepartementet, att taxering för skogsaccis redan blivit verk-

ställd för innevarande år, så är det klart, att de, som taxerats och få betala skogsaccis med 2 % eller det belopp, som för närvarande utgår, drabbas orättvist hårt, när intet avdrag får göras, och detta är sålunda en väg, vilken vi, som stodo för riksdagens beslut i fjol, icke gärna kunna gå in för.

Det framhölls också av herr finansministern, att svårigheterna att nu göra en ändring icke alls vore oöverkomliga, och jag ber få understryka detta, ty vanligen skicka kommunalnämnderna inte skogsaccislängden förrän i slutet av juli månad, och då förmenar jag, att det är tids nog att hinna få en förordning i ärendet utfärdad, så att kommunalnämnderna kunna göra den omräkning, som erfordras och vilken är rätt enkel, då den ju endast innebär en halvering av de belopp, som tidigare upptagits.

Av dessa skäl ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan utom i fråga om bestämmelsen angående lagens ikraftträdande, där jag ber att få yrka bifall till den av herr Antonsson m. fl. vid betänkandet fogade reservationen.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet *B e s k o w*: Herr talman! Utgående från, att fastighetstaxeringen icke kommer att ändras förrän efter den 1 januari 1922, har herr Olsson i Kulenbergstorp förmenat, att avdraget å skogsaccisen icke borde träda i kraft förrän vid nämnda tidpunkt. Jag ber med anledning därav får framhålla, att skälen till, att man vill sätta ned skogsaccisen till hälften ha varit två — jag har redan förut i dag framhållit detta — nämligen dels att skogen numera beskattas för inkomst alltifrån det att den provisoriska kommunalskattelagen tillkom, och dels att man i framtiden väntar sig, att fastigheterna komma att taxeras efter andra grunder. Av dessa två skäl lägger jag största vikten på det först angivna förhållandet, och då detta existerar redan i år, hemställer jag, om det icke i alla fall är riktigare att gå den väg, som Kungl. Maj:t anvisar.

Herr *O l s s o n* i Ramsta: Herr talman! Som herrarna finna, har det av herr Rune i första kammaren samt undertecknad avgivits en reservation, som överensstämmer med den av herr Örne m. fl. avgivna i fråga om yrkandet men skiljer sig från densamma beträffande motiveringen. Varför vi icke kunnat gå med på den kungl. propositionen, vari föreslås, att det skulle göras ett avdrag, motsvarande hälften av utgående skogsaccis, ber jag att med några ord få klargöra. Det beror på den erfarenhet, som vunnits vid årets taxering. Jag har nämligen funnit, att det i Södermanland i regel är så, att skogsägare också äro större jordbrukare, och det har visat sig, att deras jordbruk vanligen icke lämnat något lysande resultat utan i många fall underskott, så att vinsten på avverkning av skog, som kanske blivit tio eller tjugu tusen kronor, kastats i de gluggar, som jordbruket lämnat. Och nästa år kommer det större jordbruket även med skogsförsäljning icke till en inkomst, som överstiger sex procent av taxeringsvärdet. Då är det

*Ang.
ändringar
lagen om
skogsaccis
m. m.*

(Forts.)

*Ang.
ändringar i
lagen om
skogsaccis
m. m.
(Forts.)*

tydligt, att man icke får flera bevillningskronor därigenom att jordbruket skattar för den verkliga inkomsten eller den inkomst, som överstiger sex procent av taxeringsvärdet. Med den överavverkning av skog, som ägt rum, och med de goda priser på virke, som varit gällande, är det tydligt, att det blir ett stillestånd i avverkningen. Klart är, att virkespriserna sjunka till en nivå, som gör, att det icke kommer att ske någon avverkning. Och jag är rädd för att om man medger ett avdrag till halva beloppet på utgående skogsaccis, kommer det att bidraga till att många kommuner få det rätt så brydsamt. Och jag kan icke hålla med herr Brännström, då han säger, att det icke medför någon förskjutning av skattetrycket, utan jag tror, att det kommer att leda till en sådan förskjutning, om vi gå med på utskottets förslag. Jag anser därför, att herrarna nu göra klokast i att biträda reservationen redan med hänsyn till dessa praktiska förhållanden.

Om vi tänka på att hela frågan om skattelagstiftningen och även skogsbeskattningen ligger under utredning, är det tydligt, att vi på grund härav icke nu böra gå in för en förändring. Det är så, att skogsägarna alltid haft det önskemålet, att växande skog icke skulle beskattas. Fjölårets kommunalskatteskott säger också i sitt betänkande på tal om denna sak, att om man skall tillmötesgå önskemålet, att växande skog icke eller endast i ringa mån skall beskattas, är det tydligt, att man måste bibehålla skogsaccisen och utöka denna beskattningsform. Jag tror därför, att man gör klokast i att biträda den reservation, som är avgiven av herr Örne, och till vilken jag ber att få yrka bifall.

Herr R ö i n g: Herr talman! Jag finner den splittring, som föreligger i denna fråga, överraskande, då såvitt jag kan erinra mig. meningarna under fjölårets riksdag voro rätt samstämmiga, att de nuvarande bestämmelserna rörande skogsaccis icke äro tillfredsställande, och att riksdagen önskade en revision, så att denna dubbelbeskattning icke i fortsättningen skulle äga rum. Majoriteten inom 1920 års särskilda utskott trodde, att den lämpligaste vägen var att acceptera den s. k. Smerlingska linjen, då däremot minoriteten samlade sig omkring ett yrkande, framställt av herr Swartz, och vilket yrkande gick ut på att skogsaccisen skulle minskas till hälften, så att denna dubbelbeskattning därigenom icke bleve så kännbar. Nu har utredning visat, att man icke kan gå den väg, som 1920 års riksdag tänkt sig, och det finnes endast en reservant inom bevillningsutskottet, nämligen herr Heyman, som framställt ett yrkande, att riksdagen nu skulle lösa frågan på det sätt, som riksdagen i fjol tänkt sig. Utskottets övriga ledamöter ha däremot funnit, att svårigheterna att lösa frågan på denna väg äro alltför stora, och därför har utskottet nu accepterat den tanke, som ligger bakom det yrkande, vilket i fjol framställdes av herr Swartz, nämligen att riksdagen för att göra den nuvarande dubbelbeskattningen lindrigare än den är skulle för tillfället nöja sig med att sänka skogsaccisen till jämnt hälften. Men nu reses det motstånd mot fattandet av ett sådant beslut, och det är

detta motstånd jag har så svårt att fatta, då väl förhållandena, om utskottets hemställan och Kungl. Maj:ts förslag avslås, bli just sådana, som man icke godkände i fjol, ty därigenom kommer den nuvarande dubbelbeskattningen att kvarstå i det orättvisa skick, vari den nu befinner sig. Jag har svårt att tänka mig, att efter de uttalanden, som i fjol gjordes både av majoriteten och minoriteten, det skall vara möjligt att uppdriva en majoritet till förmån för ett avslagsyrkande å Kungl. Maj:ts proposition och bevillningsutskottets hemställan.

Nu har emellertid min ärade vän herr Brännström icke yrkat rent bifall till utskottets hemställan utan yrkat bifall till herr Antonssons m. fl. motion, emedan han önskar, att första paragrafen icke skall träda i kraft, som utskottet föreslår, den 1 januari 1922 utan nu omedelbart. Jag har i och för sig ingenting att erinra emot den ståndpunkten, om icke ett accepterande av densamma skulle föranleda en massa arbete och besvär. Förhållandet är nämligen, som alla känna till, att arbetet för skogsaccisens åsättande enligt nu gällande förordningar skall vara avslutat före den 1 juni. I dag skriva vi den 7 juni, och följden skulle således bli, om denna reservation, till vilken herr Brännström yrkat bifall, vinner riksdagens godkännande, att en hel del omräkningar av accisbeloppen måste göras. Jag har svårt att förstå, att riksdagen i det läge, vari frågan nu befinner sig, och då riksdagen har att avgöra ärendet så sent som den 7 juni eller en vecka efter den dag, då detta beskattningsarbete skall vara fullbordat, bör bestämma, att en ny förordning nu skall träda i kraft och gälla retroaktivt för en beskattning, som redan har avslutats. Det är detta, som föranlett bevillningsutskottet att yrka på, att ifrågavarande paragraf skall tillämpas först från den 1 januari 1922, och jag tror, att riksdagen gör klokast i att biträda utskottets hemställan, till vilken, herr talman, jag anhåller att få yrka bifall.

Herr Lövgren i Nyborg: Herr talman! Jag ber att få rikta en vädjan till kammarens ledamöter att noga överväga den här saken, innan man röstar för bifall till utskottets förslag. Visserligen är det sant, att det icke inverkar något i det allra största antalet kommuner i vårt land, men det finns likväl kommuner, som ha upp till 30 å 35 procent av sitt skattebehov täckt genom skogsaccis, och jag kan icke förstå, att riksdagens majoritet skulle vara redo att utan vidare skära bort hälften av denna inkomst. Enligt en tabell, som var bifogad fjolårets proposition, hade exempelvis Los kommun 34 procent av sina inkomster från skogsaccisen. Det är ju ett faktum, att det för närvarande råder en fruktansvärd depression. Skogsavverkningen inskränkes i stor utsträckning, och virkesvärdet ligger mycket lägre än för ett par år sedan. Om man nu tar bort hälften av skogsaccisens belopp, medför detta en överlastning på andra skatteobjekt inom kommunerna, vilken det är fullkomligt omöjligt för riksdagen att överblicka.

*Ang.
ändringar i
lagen om
skogsaccis
m. m.
(Forts.)*

Ang.
ändringar i
lagen om
skogsaccis
m. m.
(Forts.)

Med hänsyn till detta sakernas läge vågar jag hemställa om bifall till den reservation, jag här varit med om att underteckna.

Herr Olsson i Ramsta: En annan omständighet är att beakta i detta sammanhang, och det är, att de taxeringslängder, som nu äro uppgjorda, visa goda siffror för industrien och dess arbetare, men tro herrarna, att man kan indriva dessa belopp? Det kommer att visa sig, att det i de flesta kommuner uppstår restantier, som äro mycket större än de någonsin varit. De komma att uppgå till kanske en tiondedel av det uttaxerade beloppet. Jag undrar, om det under sådana förhållanden är klokt av riksdagen att gå åstad och beröva kommunerna den säkra inkomst, som de ha i skogsaccisen. Och jag tror, att herrarna få betänka sig två gånger, innan kammaren bifaller utskottets förslag. Jag ber fortfarande att få yrka bifall till reservationen.

Sedan överläggningen härmed förklarats avslutad, gav herr talmannen propositioner på 1:o) bifall till utskottets hemställan, 2:o) bifall till den av herr Örne m. fl. avgivna, vid betänkandet fogade reservationen samt 3:o) bifall till det av herr Brännström under överläggningen framställda yrkandet; och förklarade herr talmannen sig anse den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja godkänd. Votering begärdes likväl, varför herr talmannen för bestämmande av kontrapositionen ånyo upptog de båda återstående propositionerna, av vilka herr talmannen nu fann den under 2:o) angivna hava flertalets mening för sig. Beträffande kontrapositionen äskade emellertid herr Brännström votering, i anledning varav först uppsattes, justerades och anslogs en så lydande voteringsproposition:

Den, som till kontraposition i huvudvoteringen angående bevillningsutskottets betänkande nr 48 antager yrkandet om bifall till den av herr Örne m. fl. avgivna reservationen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit det av herr Brännström under överläggningen framställda yrkandet.

Omröstningen enligt denna voteringsproposition utföll med 85 ja mot 83 nej; och blev följaktligen den av kammaren nu godkända propositionen för huvudvoteringen så lydande:

Den, som vill, att kammaren bifaller bevillningsutskottets hemställan i utskottets förevarande betänkande nr 48, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit den av herr Örne m. fl. avgivna, vid betänkandet fogade reservationen.

Huvudvoteringen utvisade 97 ja mot 68 nej, vid vilken utgång kammaren således bifallit utskottets hemställan.

§ 8.

Härefter förelåg till avgörande bankoutskottets utlåtande, nr 63, i anledning av en utav riksdagens revisorer framställd anmärkning angående av Hultsfred—Västervik—Åtvidaberg—Bersbo järnvägsaktiebolag verkställd teckning av aktier i främmande järnvägsaktiebolag m. m.

*Ang.
ändringar i
lagen om
skogsaccis
m. m.
(Forts.)*

*Ang. en av
riksdagens
revisorer
framställd
anmärkning.*

Sedan *punkten 1:o*) föredragits begärdes ordet av

Herr Lovén, som anförde: Herr talman, mina herrar! Då denna fråga är av rätt så allvarlig statsekonomisk natur, och då jag icke kunnat ansluta mig till den enligt min mening alltför välvilliga ståndpunkt som utskottet intagit, så har jag reserverat mig och skall nu be att få säga några ord.

Redan för ganska många år sedan gjorde statsrevisorerna och sedan bankoutskottet anmärkning på det sätt, varpå en del enskilda järnvägar fullgjorde sina räntelikvider och avbetalningar till staten. Det kan icke hjälpas, att man här måste säga, att riksdagen tidigare varit alltför släpphänt med denna sak, och därför har det också på vissa håll avancerat så långt, som vi nu se exempel på här. Utom denna järnväg är det emellertid många järnvägar, som av olika anledningar fått sin ekonomi försämrad och haft det svårt, ja mycket svårt att fullgöra sina skyldigheter till staten. Men dessa järnvägar hava dock gått den vägen, att de genom riksgäldskontoret begärt och erhållit riksdagens tillstånd att omplacera sina anståndsrentor och övrräntor och omkapitalisera dem till nya lån, d. v. s. fått tillåtelse att lägga upp dessa räntor såsom nya lån och på den vägen sedermera försökt att, när man så kunnat, betala in sina räntor till staten. Så har skett vid Sala—Gysinge—Gävle järnväg, vid Östra Centralbanan, vid Hässleholm—Markaryds järnväg, vid norra Södermanlands järnväg, vid Östra Blekinge järnväg m. fl.

Men om man också vid andra enskilda järnvägar sökt använda medel, som rätteligen bort komma staten till godo för egna ändamål av olika slag, så har dock, såvitt man kunnat finna, ingen järnväg farit fram med statens medel så som den järnväg, varom här är fråga. Järnvägen har nu 2,303,000 kronor icke förfallen skuld, men icke mindre än 2,817,000 kronor redan förfallen skuld, och, om ingen avbetalning i år kommer i fråga, ökas denna förfallna skuld med 195,000 kronor.

*Ang. en av
riksdagens
revisorer
framställd
anmärkning.*

(Forts.)

Då anmärkningarna från statsrevisorerna i år voro rätt så amp-ra, nödgades riksgäldskontoret göra, vad man rätteligen bort göra för flera år sedan, nämligen att skicka några granskningsmän för att se huru järnvägen hade det med sina affärer. Hade man gjort detta i tid, skulle säkert mycket pengar hava räddats åt staten. Dessa granskningsmän konstaterade då bland annat, att mycket betydande belopp under årens lopp blivit använda till nyan-skaffningar m. m., samt att dessa utgifter bestritts av trafiköver-skottsmedel. Granskningsmännen säga vidare, »att för att uppnå denna möjlighet», nämligen att använda överskottsmedlen för dessa ändamål, »har man använt sig av tre särskilda bokföringsåtgärder, berörande anståndsräntan å statslånen, avskrivningar å järnvägar-nas bokförda värde samt bolagets skuld till Kalmar läns norra lands-ting».

Jag har alltid haft en viss respekt för dubbel italiensk bokfö-ring, men tredubbel bokföring har jag förut icke haft reda på. Det har man använt här och därför har det också gått som det har gått. Till utvidgningar och förbättringar hava under årens lopp använts trafiköverskottsmedel, d. v. s. medel som återstodo, sedan driftkostnaderna blivit täckta, och kostnaderna för dessa arbeten hava uppgått till 2,398,672 kronor. Av denna summa har hälften använts under åren 1914—1919.

Men utom till förbättringar av järnvägen och dess material — kanske i någon mån nödvändiga — hade man använt överskotts-medel på två andra sätt, som jag skall be att få vidröra.

För det första hade man tecknat aktier i främmande järn-vägar, nämligen dels i Växjö—Virserums järnvägsaktiebolag, för att denna järnväg skulle nå sin fullbordan och därmed tillföra Vä-sterviksbanorna ökad trafik, vilket naturligtvis var alldeles riktigt, och dels i Vimmerby—Ydre järnvägsaktiebolag, vilken järnväg kommer att konkurrera såväl med Nässjö—Oskarshamns järnväg som med Östra centralbanan. Och härtill har man använt stats-medel. Beträffande järnvägen Vimmerby—Ydre har man velat säga, att då den kom till stånd, skulle staten tillhöriga krono-skogar stiga i värde, och man har fått ett intyg av en jägmästare om detta. Det må vara hur det vill med den saken; för mig står det likväl tydligt och klart, att om denna järnväg kommer till stånd, kommer statens vinst genom att statens skog ökas i värde, att mer än uppvägas av statens ränteförluster på Vimmerby—Ydre järnväg, vilken för sin tillkomst måst ansöka om stats-lån. Det är nämligen min uppfattning, att denna järnväg aldrig kommer att bära sig, så mycket mer som Hultsfred—Väster-vik—Åtvidaberg—Bersbo järnvägsaktiebolag vid aktieteckningen förbehållit sig att få sälja till Vimmerby—Ydre järnväg gammal räls och annan gammal material, som den icke själv kan använda. I alla de fall, där sådant förekommer, drar det ned den nya järn-vägen, som skall dragas med denna material, som den får köpa mer eller mindre dyrt av andra järnvägar.

Därtill kommer det faktum — vilket även är omnämnt i ut-

skottsutlåtet — att då man skulle teckna nya aktier i Vimmerby—Ydre järnväg, konstaterades det inför rådhusrätten i Västervik, att ehuru järnvägen hos patent- och registreringsverket anmält, att det ursprungliga aktiekapitalet var fulltecknat, så icke var förhållandet. Jag vill minnas, att det fattades 25,000 kronor. Rådhusrätten i Västervik förklarade alltså, att beslutet om nyteckningen var olagligt på grund av § 35 aktiebolagslagen, som säger, att det gamla aktiekapitalet först skall vara inbetalt, vilket i detta fall underlätits, ehuru ordföranden och trafikchefen försökt göra gällande, att full inbetalning skett. Om nu Vimmerby—Ydre järnväg kommer till stånd, måste den enligt mitt och mångas förmenande, däribland granskningsmännens, draga ned räntabiliteten av Hultsfred—Västervik—Åtvidaberg—Bersbo järnvägsaktiebolags banor, under det detta bolag redan förut häftar i stor skuld till statsverket.

Utom berörda aktieteckningar har detta bolag även företagit en annan affärstransaktion, nämligen köpet av Norsholm—Ristens järnväg. Man hade under många år trafikerat banan från Norsholm till Risten, men trafiken hade då drivits av ett särskilt bolag: Norsholm—Ristens kommunikationsbolag. Denna sträcka hade varit den, som betalt sig bäst. Den har, såvitt jag minns, icke haft statslån, den har förräntat sig, betalat driftkostnaderna och lämnat utdelning till aktieägarna. År 1914 bildades emellertid ett konsortium, som för 430,000 kronor inköpte hälften av aktiestocken. Under 1918 fick man en gratisaktie för varje gammal och 6 procent utdelning såväl på de nya aktierna som på de gamla. Sedan bildades det ett konsortium nummer två, bestående av 29 personer utav de ursprungliga 42. I detta nya 29-mannakonsortium voro 5 av ledamöterna styrelseledamöter i Västerviksbolaget. Nu inköpte detta nya konsortium 2,278 aktier à 125 kronor av Norra Östergötlands järnväg. Utom de 125 kronor per aktie måste man lämna vissa förmåner till sistnämnda järnväg. Det gällde sedan att sälja den nyförvärvade järnvägen till det bolag, som behövde den. Jag är den förste att erkänna, att bolaget behövde den och behövde få den så billigt som möjligt. Nu skaffade man sig värderingsmän, två i järnvägskretsar kända och ansedda värderingsmän, vilka värderade järnvägen till 1,150,000 kronor. Därmed lät emellertid konsortiet sig icke nöja. Man företog en annan värdering, en omräkning efter sex procents kapitalisering av inkomsterna på järnvägen, och man fick då upp siffran till 1,300,000 kronor. För denna summa sålde man sistnämnda järnväg till denna andra, staten så mycket skyldiga järnväg, Västerviksbanan. Den likviderades dels med inteckningar, dels med 300,000 kronor kontant, vilka voro överskottsmedel för år 1920 och som, om de icke voro oundgängligen nödvändiga för järnvägen, skulle inlevereras till staten. Men om de inlevererats till staten och man lånat upp andra 300,000 kronor och därmed betalt konsortiet, så hade man fått betala en helt annan ränta än den man har för statslån, en ränta

*Ang. en av
riksdagens
revisorer
framställd
anmärkning.
(Forts.)*

Ang. en av
riksdagens
revisorer
framställd
anmärkning.
(Forts.)

som man för övrigt inte alls har betalt, och det hade då blivit en helt annan affär än den, som nu kom till.

Nu är det mycket svårt att komma till rätta i denna sak, fastän akterna och handlingarna äro både många och långa. Den synliga vinsten för konsortiet, 500,000 kronor, eller den halva miljon, som man förtjänade — banan borde egentligen ha sålts för 800,000 kronor till den fattiga Västerviksjärnvägen — använde man på ett efter sin egen uppfattning mycket förståndigt sätt. Man donerade pengar till ett barnbördshus i Västervik, som lär ha varit synnerligen angeläget och nödvändigt, och vartill lands-tinget och staden förut icke kunnat få ihop medel. Härav skulle då på landstinget komma 75,000 kronor och på staden 75,000 kronor. Av resten avsatte man dessutom en fond, som järnvägens styrelse har hand om, vilken fond är avsedd till förbättringar av kommunikationsföretag, kanaler och järnvägar, i Kalmar län och i trakten däromkring. Man har, såvitt jag är riktigt underrättad även säkrat sig för, att denna fond ej kan komma statsverket till godo; den får ej inbetalas till statsverket. Men man har visserligen, sedan det började plockas i papperen där nere, förklarat sig villig att ej använda medlen, förrän man meddelat åtminstone riksgäldskontoret denna sak.

Syftet för den gamla järnvägen med köpet var helt naturligt att få en enhetlig järnväg. Men priset var enligt min mening alltför högt. Granskningsmännen säga härom: »Förvärvet av banan medförde i sina konsekvenser, att högst avsevärda belopp tills vidare undandroges förräntningen och amorteringen av statslånen.»

Nere i Västervik har man i detta fall handskats med statens medel med en självrådighet och på ett sätt, som, såvitt jag kan se, i vårt lands järnvägars annaler söker sin like. Det har varit svårt att få riktigt fram, hur det har utfallit med köpet och vinsten, men ett faktum är emellertid att denna vinst på 500,000 kronor använts på ett mycket märkvärdigt sätt. När man säger, att ändamålet varit gott, har man väl menat, att ändamålet helgat medlen. Medlen ha i detta fall varit statens pengar. Allt har man där nere gjort för ortens räkning. Staten har fått stå tillbaka för ortens intressen. Det är lokalpatriotiskt vackert ur Västerviks synpunkt, men ur statens synpunkt är det varken klokt, riktigt eller vackert. Man har donerat och förbättrat med statens penningar; och man har där nere blivit firad och tackad för sitt varma intresse för orten. Men jag anser att därav bör det bli litet mindre i riksdagen, som har att tillvarata statens intressen och angelägenheter i detta fall. Skola statens medel komma Småland, Kalmar län och Västervik till godo, bör det beslutas här i riksdagen och ej på en lokal riksdag i Västervik, där herr Rune är talman. Det är icke det minst märkliga i denna sak, att primus motor i hela denna affär är en man, som är så betrodd, att han är ledamot av riksdagens första kammare, suppleant i riksbanksfullmäktige och borgmästare. När sådant sker på det färska trädet, vad kan man då inte vänta på det torra ute i landet, där dessa

fattiga järnvägar ha styrelseledamöter, som göra sitt bästa men som ej ha förstätt — och väl är det — att använda statens medel på sådant sätt. Såvitt jag kan förstå borde köpeskillingen för den sistnämnda järnvägen Norsholm—Risten ha varit 800,000 kronor och icke 1,300,000 kronor.

Nu är man mycket tveksam beträffande vad man borde vidtaga, och jag har varit mycket tveksam om jag borde ha gjort något särskilt yrkande i denna sak. Annars kunde man tänka, att riksgäldskontoret borde under den närmaste tiden träffa anstalter för att åtminstone för framtiden få de medel till sig, som kunna bli över, och sådana torde uppstå, enär denna järnväg, det vågar jag säga, är i ett sådant stånd beträffande bana och material, att få enskilda järnvägar, åtminstone smalspåriga, i vårt land kunna mäta sig med densamma. Det är ju något, som styrelsen är stolt och glad över, men det tråkiga i historien är, att det är staten, som släppt till pengarna.

När man häromdagen i första kammaren debatterade Skattebetalarnas förenings kontroll över statens järnvägar och vad som kan göras, för att staten skall få sitt och allting vara riktigt, så gjorde sig litet var osökt den frågan, varför Skattebetalarnas förening inte söker utöva kontroll även över de enskilda järnvägarna och till och med över de enskilda järnvägar, som dirigeras och kontrolleras av de största privata bankerna i vårt land. För min del tror jag, att Skattebetalarnas förenings kontrollanter där skulle ha en stor uppgift att fylla — icke minst ur statens synpunkt, som lånat ut så oerhört stora belopp — om de ville hjälpa till att kontrollera de enskilda järnvägarna, sedan de nu börjat med statens.

Beträffande punkt 2:o, som jag redan varit något inne på, ber jag, herr talman, att få ytterligare understryka, att riksgäldskontoret dock har någon skuld i, att det gått som det gått med statslånen till enskilda järnvägar. Ty riksgäldskontoret borde enligt min mening ha på ett tidigt stadium kraftigt ingripit inte endast mot här ifrågakvarande järnväg utan även mot andra. Riksgäldskontoret borde ha sänt ut granskningsmän, som, utan att på något sätt gå för hårdhänt fram mot de enskilda järnvägarna eller taga ifrån dem det sista öret, sett till, att bokföringsförhållandena voro tillfredsställande samt att staten åtminstone inte blir den sista som får sitt, när staten i alla fall har första in-teckningen. Man ser ibland i räkenskaperna, att andra skulder betalats, men kolonnerna för statens annuiteter, räntor och överräntor stå merendels tomma. Det är hela detta system i fråga om statslånen till de enskilda järnvägarna, som — såsom utskottet rätt kraftigt understryker — borde läggas om, och detta inte minst i fråga om statens ombud och revisorer i de enskilda järnvägarna. Kungl. Maj:t utser på förslag av Konungens befallningshavande styrelseledamöter och revisorer i de enskilda järnvägarna. Man har t. ex. i Västerviksbanan en av Kungl. Maj:t utsedd styrelseledamot, vilken är bosatt i Djursholm och skall kontrollera styrelsen nere i Västervik — och det en styrelse av sådan kapacitet som styrelsen för Västerviksbanan! Man har

Ang. en av riksdagens revisorer framställd anmärkning.

(Forts.)

Ang. en av
riksdagens
revisorer
framställd
anmärkning.
(Forts.)

nu i många, många år till statens representanter, styrelseledamöter och revisorer, utsett gamla välvilliga människor, gamla rektorer och majorer, gamla kaptener och grosshandlare. De ha på sin tid varit sakkunniga och duktiga människor, men på gamla dagar gripa de sig absolut inte på de enskilda järnvägarna och deras transaktioner av vare sig det ena eller andra slaget. Det är därför utskottet pekat på, att dessa styrelseledamöter och revisorer borde föreslås av riksgäldskontoret och utses av Kungl. Maj:t bland på orten boende, för statens rätt intresserade personer. Men jag vill ytterligare poängtera, att det inte är min mening, att man skall gå hårdhänt fram mot enskilda järnvägar, som dragas med svårigheter, men dock se till, att rätt skipas även åt staten såsom fordringsägare.

Vidare har utskottet betonat, att när det är fråga om utlämnande av statslån till nya enskilda järnvägar, så bör det undersökas, om dessa nya järnvägar ha utsikt att bära sig. Den, som är aldrig så litet initierad i hur det går till, när nya enskilda järnvägar komma till stånd, vet, att det skrivs en inbjudan till aktieteckning, att Konungens befallningshavande hör ortens befolkning och att alla människor äro så intresserade och teckna aktier. Och när man väl fått aktiekapitalet fulltecknat, så ger man sig den och den på, att järnvägen kommer att bära sig så gott som redan från början. Men när man så fått statslån och tomterna och gårdarna och allting stigit och man sålt jord och grusbackar till järnvägen och tillsatt styrelse och delat ut fribiljetterna, så bär den sig inte. Och sedan får inte staten igen ett enda öre. Så har det gått med många enskilda järnvägar, därför att man inte räknat nog försiktigt vid starten. Det bör alltså i varje särskilt fall bli en noggrann och grundlig undersökning, huruvida järnvägen kan komma att bära sig. Då — men också endast då — bör den få statslån. Anses den så nyttig och nödvändig, att den bör komma till stånd, trots att den inte väntas komma att bära sig, så bör den få statssubvention men inga lån, som föras inom linjen och äro oräntabla. Den bör då få hjälp, liksom statsbanorna i Norrbotten, i form av statssubvention men icke i form av lån, som den aldrig i tiden kan komma att betala.

Det är dessa ord, herr talman, som jag ansett mig skyldig att här säga. Jag skall, som sagt, icke göra något särskilt yrkande, utan ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Vidare yttrades ej. Kammaren beslöt lägga punkten till handlingarna.

Punkten 2:o).

Utskottets hemställan bifölls.

§ 9.

Vid härfpå skedd föredragning av jordbruksutskottets utlåtande, nr 69, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning

till staden Marstrand av ett kronan tillhörigt område å Marstrands-ön, blev utskottets i nämnda utlåtande gjorda hemställan av kammaren bifallen.

§ 10.

Föredrogs jordbruksutskottets utlåtande, nr 70, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förhöjt arvode åt föreståndaren för statens reproduktionsanstalt. Därvid yttrade

Herr förste vice talmannen Hamilton: Herr talman! I den del av utskottets motivering, där utskottet berör det av löne-regleringskommittén framställda förslaget, nämligen på sidan 6 sista stycket i betänkandet, hemställer jag om sådan ändring, att orden »att denne på grund av intjänta ålderstillägg» måtte utgå och ersättas med orden »honom från och med år 1922 tillkommande avlöningsförmåner». Detta yrkande gör jag på grund av en framställning från en ledamot i löne-regleringskommittén. I övrigt yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Vidare anfördes ej. Kammaren biföll utskottets hemställan med den ändring i motiveringen, som föreslagits av herr förste vice talmannen Hamilton.

§ 11.

Upplästes tre till kammaren inkomna protokoll, så lydande

År 1921 den 7 juni sammanträdde kamrarnas valmän för att jämlikt §§ 71 och 73 riksdagsordningen utse dels riksdagens fullmäktige i riksbanken ej mindre för valperioden 1921—1924 efter herrar V. L. Moll och E. A. Nilson, vilka voro i tur att avgå, än även för återstående delen av valperioden 1920—1923 efter herr H. M. Bäckström, vilken av sagt sig uppdraget att vara fullmäktig i riksbanken, dels ock suppleanter för riksdagens fullmäktige i nämnda bank; och befunnos, efter valens slut, hava blivit utsedda till

fullmäktige

för valperioden 1921—1924:

herr Moll, Victor Ludvig, bankdirektör,	med 46 röster
» Nilson, Erik Agabus, ledamot av riksdagens andra kammare,	» 46 »

för återstående delen av valperioden 1920—1923:

herr Thorsson, Fredrik Vilhelm, ledamot av riksdagens andra kammare,	med 46 röster
--	---------------

samt till *suppleanter* för tiden från valet, till dess nytt val under år 1922 försiggått:

herr Olauson, Knut Arvid, bankokommissarie,	med 44 röster
---	---------------

greve von Rosen, Gustaf Fredrik, bruksägare, med 43 röster
 herr Rune, Axel Olof, ledamot av riksdagens första
 kammare, » 35 » .

Hj. Branting.

Ernst Trygger.

Herm. Lamm.

Arvid Lindman.

År 1921 den 7 juni sammanträdde kamrarnas valmän för att jämlikt §§ 71 och 73 riksdagsordningen utse dels fullmäktige i riksgäldskontoret efter herrar S. H. Kvarnzelius och J. P. Jespersen, vilka voro i tur att avgå, dels ock suppleanter för riksdagens fullmäktige i nämnda kontor; och befunnos efter valens slut hava blivit utsedda till

fullmäktige:

herr Tamm, Henric Sebastin, verkställande direktör
 i Sveriges Allmänna Hypoteksbank, med 45 röster
 » Kvarnzelius, Svante Herman, ledamot av riksdagens
 första kammare, » 45 »

suppleanter:

för tiden från valet, till dess nytt val under år 1922 försiggått:

herr Strömberg, Otto Mauritz, bruksägare, med 45 röster
 » Ekman, Carl Gustaf, ledamot av riksdagens
 första kammare, » 44 »
 » Bäckström, Helge Mattias, ledamot av riksdagens
 första kammare, » 41 »

Hj. Branting.

Ernst Trygger.

Herm. Lamm.

Arvid Lindman.

År 1921 den 7 juni sammanträdde de valmän, som av kamrarna fått i uppdrag att utse fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, för anställande av föreskrivna val av två ledamöter i styrelsen över riksdagsbiblioteket jämte två suppleanter för dem för tiden från valet till dess nytt val under år 1925 försiggått; och befunnos efter valens slut hava blivit utsedda till

ledamöter:

herr Clason, S., ledamot av riksdagens första kam-
 mare, med 40 röster
 » Kristensson, E., ledamot av riksdagens andra
 kammare, » 40 »

suppleant för herr Clason, S.:

herr Widell, J. L., ledamot av riksdagens första
 kammare, med 38 röster

suppleant för herr Kristensson, E.:

herr Engberg, J. A. ledamot av riksdagens andra
kammare, med 39 röster

Hj. Branting.

Ernst Trygger.

Herm. Lamm.

Arvid Lindman.

Protokollen lades till handlingarna; och beslöts tillika, att riksdagens kanslideputerade skulle genom utdrag av kammarens protokoll underrättas om dessa val samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag till dels förordnanden för de valde, dels skrivelser till Konungen med anmälan om de försiggångna valen, dels ock de paragrafer, som därom borde i riksdagsbeslutet intagas.

§ 12.

Justerades protokollsutdrag.

§ 13.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Engberg* under 4 dagar från och med den 8 juni.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 5,24 e. m.

In fidem
Per Cronvall.